

UNIVERSITAT^{DE}
BARCELONA

**“I VÓS QUÈ EN PENSAU?”:
ELS TRACTAMENTS DE CORTESIA
A SANT MIQUEL (EIVISSA)**

Maria Ribas Tur

Tutora: Neus Nogué Serrano

Treball de fi de màster

Màster d’Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes

Curs 2018 - 2019

AGRAÏMENTS

En primer lloc, m'agradaria agrair a la meva tutora, la doctora Neus Nogué, la seva feina. Gràcies per haver-me proposat aquest tema i per haver-me ajudat i encoratjat en tot moment.

En segon lloc, he d'agrair profundament la col·laboració dels informants que vaig entrevistar, especialment la família Planells Tur, que també em va proporcionar un lloc per a realitzar les enquestes. Sense tots vosaltres aquest treball no hauria estat possible. Gràcies a tots per la vostra ajuda, però sobretot gràcies per mantenir viva aquesta varietat de la llengua catalana amb totes les seves peculiaritats, que la fan tan única i tan nostra.

Per últim, m'agradaria agrair el suport de la meva família, ja que gràcies a ells tinc l'oportunitat d'ajuntar dues de les meves passions: l'estudi de la llengua catalana i la cultura de la meva illa.

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ.....	7
1.1. Objectius i hipòtesis.....	8
1.2. Organització dels continguts.....	8
2. MARC TEÒRIC	9
3. METODOLOGIA.....	14
3.1. Enquestes	14
3.2. Informants	16
4. DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DE LES DADES	18
4.1. Tractaments utilitzats	18
4.1.1. Nucli familiar.....	18
4.1.2. Persones relacionades amb l'educació	23
4.1.3. Amics.....	25
4.1.4. Treballadors o funcionaris de la comunitat	26
4.1.5. Persones relacionades amb la feina	29
4.1.6. Divinitats i persones relacionades amb la religió	30
4.1.7. Canvis de tractaments situacionals	32
4.2. Casos hipotètics	33
4.3. Factors relacionats amb la tria de tractaments	37
4.4. Percepció sobre els usos dels tractaments.....	39
5. CONCLUSIONS	45
BIBLIOGRAFIA	48
ANNEXOS	49
Annex 1: Enquestes	49
Annex 2: Dades dels informants	53
Annex 3: Respostes de les enquestes	55

1. INTRODUCCIÓ

En llengua catalana, les formes de cortesia *vostè*, *vostès* i *vós*, “introdueixen distincions basades en la relació social que s’estableix entre l’emissor i el receptor” (GIEC, 2016: 195). Aquests tractaments, però, no expressen el mateix distanciament o relació entre els interlocutors. Tradicionalment, s’ha descrit el sistema de tractaments *tu-vós-vostè* (Coromines, 1971) considerant que el tractament de *tu* és el que expressa una relació més propera entre els interlocutors i el tractament de *vostè* és el tractament que expressa un major distanciament. El tractament de *vós*, intermedi entre els dos anteriors, expressa, segons Coromines (1971), “cert respecte amistós, adequat entre persones d’igualtat perfecta pel que fa a la posició social, al sexe i àdhuc a l’edat” (Coromines, 1971: 90).

Ara bé, aquest sistema s’ha mantingut fins a l’actualitat, o ha experimentat variacions? I, si ha experimentat variacions, ho ha fet d’una manera homogènia pel que fa a tot el territori? Certament, algunes obres com la GIEC i la *Gcc*, ja esmenten un contrast entre les àrees rurals i urbanes, ja que afirmen que el tractament de *vós* es manté amb més vitalitat a les zones rurals. Tot i així, s’ha de tenir en compte que no només existeix aquesta dicotomia entre el que es diu al camp i el que es diu a les ciutats, sinó que la variabilitat de la percepció dels parlants pel que fa als tractaments pot anar molt més enllà. És a dir, hi ha diferències importants en els usos dels tractaments segons els diferents dialectes del català i, fins i tot, segons les diferents comunitats de parlants dins una mateixa varietat.

L’interès principal del treball que es presenta a continuació és l’estudi dels usos dels tractaments *tu*, *vós* i *vostè* de manera oral al poble de Sant Miquel de Balansat, situat al nord de l’illa d’Eivissa, a través de la percepció dels parlants. S’ha triat aquesta població en concret perquè, a banda de ser un dels pobles en què sembla que es conserva més el tractament de *vós*, Sant Miquel pertany al municipi de Sant Joan de Labritja. Aquest municipi és el menys densament poblat de l’illa i, a més, no ha tingut els moviments de població que han experimentat altres àrees de l’illa, fet que pot tenir moltes conseqüències lingüístiques a l’hora de fer un estudi dialectal.

D’altra banda, per raons d’espai, ens centrem en el sistema oral de tractaments i no els analitzem en l’ús escrit, ni tampoc s’estudien altres aspectes relacionats amb la cortesia lingüística, ni els vocatius. També, encara que es tracten possibles canvis de

tractament per motius situacionals, ens centrem en els usos vinculats amb l'estatus dels parlants.

1.1. Objectius i hipòtesis

Els objectius d'aquests treball són els següents:

1. Analitzar els usos dels tractaments de cortesia de manera oral a Sant Miquel de Balansat.
2. Descriure les diferències generacionals que existeixen entre els informants enquestats pel que fa a l'ús dels tractaments de cortesia.
3. Descriure les diferències segons el gènere dels informants que existeixen pel que fa a l'ús dels tractaments de cortesia.

Les hipòtesis prèvies a l'estudi són les següents:

1. El tractament de *vós* se segueix utilitzant a l'illa d'Eivissa.
2. El sistema tradicional de tractaments *tu-vós-vostè* es manté a l'illa d'Eivissa.
3. Les generacions més majors utilitzen més el tractament de *vós* que les generacions més joves.

1.2. Organització dels continguts

El treball s'organitza en cinc apartats. Obviant aquest primer apartat introductori, l'apartat 2 consisteix en un repàs de diverses obres que han donat compte dels usos dels tractaments de cortesia en llengua catalana en els últims cinquanta anys. L'apartat 3 descriu la metodologia que s'ha seguit per a aconseguir les dades que s'inclouen als annexos, així com dades més concretes de les entrevistes i els informants seleccionats. L'apartat 4 consisteix en la descripció i l'anàlisi de les dades obtingudes amb les enquestes, seguint l'ordre de les quatre parts de les enquestes. L'apartat 5 conté les conclusions extretes a partir del contingut de l'apartat 4 i el treball s'acaba amb la bibliografia i els annexos, que també segueixen l'ordre de les parts de les enquestes.

2. MARC TEÒRIC

Durant els últims cinquanta anys, nombroses obres han fet referència als usos dels tractaments de cortesia en català i, més concretament, a la situació del tractament de *vós*. A continuació, es fa un repàs de com donen compte d'aquesta qüestió algunes d'aquestes obres, publicades en dècades diferents.

En primer lloc, Joan Coromines, a *Lleures i converses d'un filòleg* (1971), explica el sistema tradicional de tractaments *tu-vós-vostè* i comenta els usos de cada tractament en concret. El tractament de *vostè*, segons Coromines, és “cerimoniós, sovint fred i distant, altres vegades no passa de ser molt respectuós. És propi per a persones de sexes diferents i per als casos de diferència considerable d'edat o de posició social” (Coromines, 1971: 89). El tractament de *tu*, en canvi, “és propi per a marit i muller, per a germans i altres parents pròxims, també per a amics molt íntims, sobretot els qui ho són des de la infància; és un tractament que exigeix una franquesa absoluta i sense reserves” (Coromines, 1971: 89). Per últim, pel que fa al tractament de *vós*, l'autor explica el següent:

Vós, en canvi, és un tractament cordial i decorós alhora, que expressa cert respecte amistós, adequat entre persones d'igualtat perfecta pel que fa a la posició social, al sexe i àdhuc a l'edat; és propi sobretot per a correligionaris i per a companys en tots els ordres de la vida, si no hi ha gran diferència en aquells aspectes; també per a amics, àdhuc per a amics de cor, mentre la intimitat no predomini molt sobre el respecte recíproc, i especialment quan l'amistat no data dels anys molt juvenils. (Coromines, 1971: 90)

A més, pel que fa a la dicotomia entre camp i ciutat, Coromines afegeix:

Fora de ciutat, regna un simplicitat en la manera de viure que és pròpia per afavorir el *vós* a despeses de *vostè*, i per això el *vós* en el camp és possible àdhuc entre sexes diferents o entre gent d'edat molt diferent i allí s'usa *vostè* solament per part de qui es dirigeix a un superior o a un enemic o almenys un que insistim a mantenir distància. D'aquest ús més freqüent en la ruralia ha sortit la idea errada dels qui creuen que *vós* és ordinari. (Coromines, 1971: 90)

En definitiva, en aquest text Coromines analitza els usos de cadascun dels tres tractaments, apuntant potser cap a una possible davallada del tractament de *vós*, amb les últimes diferències que esmenta entre el camp i les ciutats.

En segon lloc, l'any 1980 Joy L. Robinson reprèn el tema dels tractaments amb un article titulat “Sociolingüística i variació semàntica: els tractaments en català”. En aquest article, a partir d'un estudi que realitza al Principat, el País Valencià i la Catalunya del Nord, explica que la introducció del tractament de *vostè* cap al segle XVII en la llengua catalana, “produí un sistema redundant: on prèviament hi havia hagut

només un pronom per a dirigir-se als altres en el pla respectuós ara n'hi havia dos" (Robinson, 1980: 662). Com a conseqüència d'aquesta situació, Robinson afirma que pot passar una d'aquestes opcions:

1. el *vós* i el *vostè* esdevindran diferenciats des del punt de vista funcional;
2. o bé el *vós* o el *vostè* serà eliminat, i es restablirà així l'equilibri original.

(Robinson, 1980: 663)

A partir d'aquestes hipòtesis de futur, Robinson analitza les dades que obté en el seu estudi i destaca, sobretot, un avenç del tractament de *vostè* en detriment de *vós*, però alhora un aparent manteniment del sistema tradicional de tractaments *tu-vós-vostè*. Així doncs, a partir de les dades obtingudes, afirma que la "caracterització del *vós* és conseqüent amb les observacions d'escriptors com mossèn Grandia, que l'any 1901 descriví el *vós* com el pronom de «tractament i carinyo» i com J. Coromines, per a qui el *vós* significa «respecte cordial»" (Robinson, 1980: 628).

A més, afegeix que "autors com Badia i Margarit, Vallverdú, "Maria J. Buxó" i d'altres atribueixen la difusió del *vostè* per l'àrea lingüística catalana al seu major prestigi, i suggereixen que el tractament fou introduït al parlar popular «des de dalt», o sigui entre les famílies de més posició social" (Robinson, 1980: 630). Tot i així, "existeix també la possibilitat que el *vós* sigui reinterpretat pels parlants, adquireixi un nou valor afectiu i prolongui així la seva vida productiva" (Robinson, 1980: 631). També, explica que algunes de les mostres del tractament de *vós* que recull en el seu estudi són "manifestacions del *vós* catalanista". És a dir, un "ús del *vós* per un subgrup ideologitzat com a expressió lingüística de la identitat catalana" i afegeix que "el fenomen sorgeix de la polèmica entorn al possible origen castellà del *vostè*" (Robinson, 1980: 635). D'aquesta manera, no acaba de posicionar-se sobre quin creu que serà el futur dels tractaments en català, ja que, segons les dades que analitza, les dues hipòtesis que esmentava al principi semblen possibles.

En tercer lloc, l'any 1994, Antoni Maria Badia i Margarit descriu els usos dels tractaments a la *Gramàtica de la llengua catalana*. En aquest text, després d'explicar els usos de cada tractament, afirma que en aquell moment el tractament de *vós* s'usava "més aviat precàriament, en medis culturals i acadèmics, sempre per a marcar certes diferències, sobretot d'edat, les quals, però, són incapaces de frenar, tant la democratització creixent que ha anat imposant l'ús de *tu*, com l'extensió també creixent del *vostè*, avui la fórmula més general de respecte" (Badia i Margarit, 1994: 462). És a dir, constata la tendència que els altres autors suggerien pel que fa a la davallada del tractament de *vós*. A més, resulta destacable com fa alguns apunts exclusius per a les

Illes Balears, entre els quals esmenta que “almenys a Eivissa, el tractament de *vós* (com a fórmula de respecte) ha estat pràcticament corrent fins als nostres dies (entre gent gran del mateix braç, àdhuc entre germans)” (Badia i Margarit, 1994: 463). Una caracterització similar es pot trobar també a Wheeler et al. (1999).

En quart lloc, Margarida Bassols a *Les claus de la pragmàtica* (2001), parlant de la “societat catalana” afirma que “fins fa ben poc” el tractament de *vós* era el que s'utilitzava per a expressar la “distància màxima” entre els interlocutors, mentre que el tractament de *vostè* expressava la “distància mitjana” (Bassols, 2001: 218). Així doncs, a banda de considerar que el sistema de tractaments ja no és el tradicional, descrit per Coromines, ni el sistema *tu-vostè-vós*, que correspondria a la passa següent com a conseqüència de la davallada del *vós*, Bassols afirma que en ambients urbans el sistema ja ha passat a “*vostè-tu*” i que, tanmateix, “s'està imposant un sistema unari amb *tu* entre els joves i nens” (Bassols, 2001: 219). És a dir, Bassols fa dues passes endavant i ens situa en un moment en què el sistema tradicional de tractaments ha quedat totalment obsolet: “fins fa ben poc” es mantenia el sistema *tu-vostè-vós*, en la actualitat sembla que s'ha establert el sistema “*vostè-tu*”, ja que “el *vós* es percep com a exageradament educat” (Bassols, 2001: 219) i, finalment, pel que fa al futur, apunta cap a un sistema unari amb el tractament de *tu* (Bassols, 2001: 219).

Tot i així, a la *Gcc*, publicada només un any més tard, se segueix considerant el tractament de *vós* com el tractament intermedi entre *tu* i *vostè*, encara que actualment està retrocedint progressivament i explica que “ha quedat reclòs a ambients rurals i entre persones d'edat avançada” (Colomina, 2002: 568). A més, també a la *Gcc*, Lluís Payrató, afegeix que el tractament de *vós* “s'ha revifat en alguns cercles (i en usos de l'Administració), tot i que sovint no es desprèn d'un to artificial o arcaïtzant” (Payrató, 2002: 1175). En aquest capítol, doncs, Payrató també fa referència a factors associats a les tries dels tractaments, com “la solemnitat o la formalitat”, referint-se a factors situacionals, o “factores com la jerarquia dels papers socials”, “trets particulars dels interlocutors (edat, sexe i grau de coneixença mútua) i fins i tot [...] tradicions pròpies de certs grups socials i nuclis familiars” (Payrató, 2002: 1175).

Per últim, més contemporàniament, a la GIEC (2016), en la mateixa línia que la *Gcc*, s'explica que “tradicionalment, el tractament de *vós* reflecteix respecte cordial i amistós i s'usa sobretot per a adreçar-se a persones d'edat. En l'ús col·loquial, tanmateix, ha experimentat un retrocés important, especialment a les àrees urbanes, en favor del tractament de *vostè*” (GIEC, 2016: 195). Pel que fa al tractament de *vostè*,

s'explica que l'ús de les formes de *vostè* i *vostès* “s’associa a l’expressió de la distància social entre els interlocutors i la formalitat de l’acte de parla: s’utilitza bàsicament entre persones que no tenen una clara relació d’amistat o familiaritat” (GIEC, 2016: 195). A més, és destacable, com a la *Gcc*, es torna a fer referència a motius situacionals, però més explícitament, pel que fa als usos del tractament de *vostè*. D’aquesta manera, s’explica que aquest tractament també s’utilitza “en situacions en què es prescindeix d’aquesta relació [referint-se a una “clara relació d’amistat o familiaritat”] (entrevistes en mitjans de comunicació i parlaments de locutors a l’audiència, escrits o al·locucions formals d’una empresa o entitat, relació epistolar, relació entre polítics i ciutadans, etc.)” (GIEC, 2016: 195).

En definitiva, veiem que totes aquestes obres apunten d’alguna manera cap a canvis que suposadament s’han produït en els usos dels tractaments en llengua catalana. Tanmateix, fins i tot les obres més contemporànies, com la GIEC, segueixen tenint en compte la descripció de Coromines, afegint-hi matisos, és clar. Tot i així, hi ha altres autors, com Bassols, que van molt més enllà i parlen de variacions molt més diferenciades. Sigui com sigui, obres com la *Gcc* o GIEC, que en teoria són obres generals pel que fa a totes les varietats de llengua catalana, es decanten clarament per les explicacions de Coromines, mentre que les obres que se centren més en algunes varietats més concretes tendeixen a introduir canvis més nous.

D’aquesta manera, per a l’estudi que es desenvolupa a continuació, potser convé recordar la situació de les diferències dialectals que, encara que tampoc han estat estudiades exhaustivament, alguns autors han recollit en els textos esmentats més amunt. Resumidament, destaca com partint del sistema amb tres tractaments possibles, *tu*, *vós* i *vostè*, al País Valencià s’ha eliminat el tractament de *vós* (Robinson, 1980: 623 i Badia i Margarit, 1994: 463) i a la Catalunya del Nord s’ha eliminat el tractament de *vostè* (Robinson, 1980: 623). Com apunta Robinson, “en ambdós casos el sistema resultant és isomòrfic amb aquell de la llengua de contacte” (Robinson, 1980: 623), el castellà i el francès, respectivament. Al Principat i a les Illes Balears, però, sembla que sí que s’han mantingut els tres tractaments (Badia i Margarit 1994, Wheeler et al. 1999), tot i que al Principat, sobretot en àrees urbanes, el tractament de *vós* està entrant en desús (Wheeler et al. 1999). Així doncs, sembla que, mentre pel que fa a Catalunya, la tendència que se seguirà és previsible, segons els estudis publicats darrerament, però pel que fa a les Illes Balears, no s’ha acabat de definir cap comportament gaire concret. Per

això, aquest treball intenta donar resposta a aquesta qüestió, encara que només pel que fa a una comunitat molt concreta: el poble de Sant Miquel de Balansat, a Eivissa.

3. METODOLOGIA

En aquest tercer apartat es descriuen els passos que s'han seguit per a aconseguir les dades que es descriuen i s'analitzen a continuació, al quart apartat d'aquest treball, i que s'inclouen als annexos. L'objectiu principal a l'hora de recollir les dades era que fossin el més representatives possible intentant, a la vegada, que l'enquesta no fos massa extensa, ja que això podria provocar la pèrdua d'atenció dels informants.

A continuació s'expliquen els detalls de les enquestes realitzades i el perfil dels informants seleccionats.

3.1. Enquestes

Per tal d'obtenir les dades que s'esmenten al subapartat *1.1. Objectius i hipòtesis*, es va realitzar una enquesta basada en quatre parts. L'enquesta es va plantejar de manera que els informants entressin de manera senzilla en el tema. D'aquesta manera, es comença l'enquesta amb preguntes sobre quins tractaments utilitzen, utilitzaven o utilitzarien per a dirigir-se cap a persones concretes i viceversa, és a dir, quins tractaments creuen que utilitzen, utilitzaven o utilitzarien aquestes persones amb ells. A continuació, se segueix amb preguntes més generals i de percepció que demanen una mena de reflexió personal sobre el tema dels tractaments.

A la primera part, que és el més extensa, els informants havien de contestar quin tractament utilitzen en la actualitat o utilitzaven en el passat per a dirigir-se a 29 persones diferents i a Déu i els sants. Les categories que es van preguntar que van ser:

- Els membres de la família (mare, pare, germans, fills, oncles, ties, avis, àvies, sogres (homes), sogres (dones), cunyats, cunyades, cosins i nebots).
- Persones relacionades amb l'educació (mestres de primària, professors de secundària, professors d'estudis superiors i companys de classe).
- Els amics.
- Treballadors o responsables d'algun servei públic o privat dins de la comunitat (metges, funcionaris de serveis administratius, dependents o botiguers, la policia, el batlle i els regidors).
- Persones relacionades amb el lloc de feina de l'informant (persona del mateix nivell a la feina, persona d'un nivell més alt a la feina i persona d'un nivell més baix a la feina).

- Divinitats i persones relacionades amb la religió, que podríem considerar que té prou influència dins aquesta comunitat (el mossènyer, Déu i els sants).

Les respostes possibles eren *tu*, *vós*, *vostè* i *depèn* (si triaven aquesta opció se'ls demanava una petita explicació). A més, s'ha marcat amb un asterisc els casos en què els informants no havien tingut mai relació amb aquestes persones parlant en català o per qualsevol altre motiu, o si no se'n recordaven gens, per tal de poder analitzar les dades reals i diferenciar-les de les possibles suposicions dels informants.

A continuació, se'ls preguntava exactament el mateix, però a la inversa. És a dir, es demanava als informants quin tractament utilitzen o utilitzaven les persones que s'havien preguntat abans amb ells. En aquests casos també es van marcar les respostes basades en suposicions i es van suprimir les relacions amb Déu i els sants. Després d'aquestes preguntes, se'ls demanava si creien que hi ha contextos en què canviarien de tractament per a tractar una mateixa persona. És a dir, si hi ha situacions comunes en què a una persona que normalment tuteja, per exemple, la tractarien de *vós* o de *vostè* o a la inversa, però només momentàniament (casos de canvi de tractament situacional).

A la segona part de l'enquesta, els informants havien de pensar en casos hipotètics i contestar quin tractament creien que utilitzarien si haguessin de dirigir-se a coneguts i desconeguts de diferents edats. Les opcions possibles eren *tu*, *vós*, *vostè* i *depèn*, com a l'exercici anterior. Posteriorment, també havien de contestar quin tractament pensaven que utilitzarien en general aquestes persones amb ells. Aquestes persones hipotètiques eren: un infant desconegut, un jove desconegut, un adult desconegut, un ancià desconegut, un infant conegut, un jove conegut, un adult conegut i un ancià conegut.

A la tercera part de l'enquesta, els informants havien de triar d'entre les opcions *gens*, *poc*, *bastant* i *molt*, de quina manera creien que diferents factors determinen la seva elecció del tractament a l'hora de parlar amb una persona. Es va decidir posar quatre opcions, perquè els informants tendeixen a aportar respostes intermèdies. Els factors que es van preguntar van ser: l'estatus social de l'enunciatari, la seva edat, el seu gènere, la seva aparença física, el context en què es produeix l'acte de parla i la confiança que té l'informant amb l'enunciatari.

Finalment, a la quarta part de l'enquesta, els informants havien de contestar una sèrie de preguntes basades en la seva percepció dels usos dels tractaments i la seva reflexió personal sobre aquest tema. En primer lloc, se'ls va preguntar com percebien el

sistema de tractaments en català segons el distanciament amb l'interlocutor. És a dir, quin tractament és el que creuen que expressa més distanciament amb l'enunciatari i quin és el que menys. A partir de la seva resposta, havien de confirmar si el sistema de tractaments segons la seva percepció era *tu-vós-vostè*, *tu-vostè-vós*, o un altre.

Després, se'ls va preguntar quin tractament creien que s'utilitzarà cada vegada més en el futur, *vós* o *vostè*, i per què (també podien contestar una tercera opció si no ho sabien). Depenent de si contestaven *vós* o *vostè*, se'ls preguntava si creien que l'altre tractament acabaria desapareixent o no. De la mateixa manera, a continuació havien de contestar les mateixes preguntes amb els tractaments en plural de *valtros* (la variant eivissenca de *vosaltres*) i *vostès*.

Per últim, els informants havien de contestar entre tres opcions possibles *sí*, *no* i *potser*, les tres preguntes següents: si creuen que el tractament de *vós* ha retrocedit a favor del tractament de *vostè*, si creuen que el tractament de *vós* s'utilitza més als pobles que a Vila i si creuen que és habitual l'ús asimètric dels tractaments. És a dir, els casos en què l'enunciador tracta l'enunciatari de *vostè*, *vós* o *tu* i l'enunciatari utilitza un altre tractament per a dirigir-se cap a ell.

Totes les enquestes es van realitzar entre els dies 15 i 18 d'abril de 2019 al poble de Sant Miquel, excepte en un cas, en què es va realitzar a Vila. Les enquestes es van dur a terme de manera oral, fent anotacions al model que apareix al subapartat titulat *Annex 1: Enquestes* i també van ser enregistrades en àudio per a revisions posteriors. Cal esmentar que algunes preguntes no es van realitzar exactament com apareixen al model, sinó que es van explicar d'una manera més entenedora i amena per a l'informant, tot creant una conversa el més relaxada possible.

3.2. Informants

Les enquestes es van realitzar a un total de 12 informants, 6 homes i 6 dones, eivissencs catalanoparlants del poble de Sant Miquel. Per tal de poder fer un estudi generacional, es van entrevistar quatre informants d'entre 75 i 85 anys, que formen el grup d'informants de la franja 1 (F1), quatre informants d'entre 45 i 55 anys, que formen el grup de la franja 2 (F2) i quatre informants més d'entre 20 i 30 anys, que formen el grup de la franja 3 (F3). Es van triar aquestes franges d'edat diferents perquè representen tres generacions de la societat prou separades per a poder observar diferències pel que fa als usos dels tractaments. A més, no es van incloure franges d'edat amb informants més

joves, ja que es va considerar que no tindrien el sistema de tractaments tan interioritzat, ni la maduresa suficient per a contestar les preguntes de l'enquesta.

També, pel que fa als informants, en general es va intentar que les famílies d'aquestes persones també fossin catalanoparlants i del poble de Sant Miquel o voltants, que no haguessin sortit de l'illa durant períodes gaire llargs de la seva vida i que tampoc tinguessin estudis gaire avançats de llengua catalana, per tal que fossin parlants genuïns.

Les dades personals que es van preguntar als informants i que poden ser rellevants per a l'estudi van ser: la data de naixement, el lloc de naixement i de residència, el gènere, la procedència del pare i de la mare, l'ocupació, el nivell d'estudis i quin tipus d'estudis havien rebut en llengua catalana (si n'havien rebut). Totes aquestes respostes es resumeixen en una taula al subapartat 2 dels annexos, titulat *Annex 2: Dades dels informants*.

4. DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DE LES DADES

En aquest quart apartat es descriuen i s'analitzen les dades recollides a partir de les enquestes realitzades. Totes les respostes es recullen al subapartat dels annexos titulat *Annex 3: Respostes de les enquestes*. L'ordre que se segueix per a fer la descripció i l'anàlisi és l'ordre de les diferents parts de les enquestes, que s'ha explicat més amunt, al subapartat *3.1. Enquestes*.

4.1. Tractaments utilitzats

El principi de l'enquesta, com s'explica anteriorment, es basa en la determinació de quin tractament utilitzen, utilitzaven o utilitzarien els informants amb diferents persones concretes i quin tractament utilitzen aquestes persones amb ells. En aquesta part, s'obviaran algunes respostes marcades com a suposicions, en els casos en què l'informant mai hagi mantingut aquesta relació en català o no se'n recordi, ja que no resulten gaire rellevants. A més, se seguiran els blocs de relacions que s'esmenten al subapartat *3.1. Enquestes*: nucli familiar, persones relacionades amb l'educació, amistats, treballadors i funcionaris de la comunitat, persones relacionades amb la feina i divinitats i persones relacionades amb la religió. A continuació, s'afegeix la part en què es pregunta als informants pels canvis de tractaments per motius situacionals.

4.1.1. Nucli familiar

Primerament, pel que fa a quin tractament utilitzen els informants amb determinades persones, veiem que al primer bloc que es pot establir amb les relacions referents al nucli familiar (mare, pare, germans, fills, oncles, ties, avis, àvies, sogres (homes), sogres (dones), cunyats, cunyades, cosins i nebots)¹, no hi ha gaires diferències entre els informants de la F1 i de la F2.

Pel que fa als pares, 5 dels 8 informants d'aquestes franges d'edat, sempre tracten o tractaven els pares de *vós*. Un dels informants restants, de la F1, dubta si durant la seva vida va arribar a tractar els seus pares de *tu* i les altres dues informants, de la F2, tracten els pares de *tu*, encara que la informant més jove a vegades tracta el seu pare de *vós*.

¹ Encara que no es va incloure com a pregunta a l'entrevista, diversos informants van afegir que tutejaven les seves parelles, tot i que els informants de la F1 afirmaven que coneixien alguns matrimonis majors que es tractaven de *vós*.

Pel que fa als fills i als germans, sembla que hi ha un comportament bastant homogeni entre aquestes dues franges, ja que la majoria els tracten a tots de *tu*. Només en dos casos de la F2, dos informants van contestar que a alguns dels seus germans els tracten de *tu* i a altres els tracten de *vós*. En un dels casos, l'informant 5 tracta de *vós* el seu germà gran i en l'altre cas, informant 6 tracta de *vós* l'única germana dona que té, tot i que és menor que ell. Aquest comportament, doncs, encaixa amb els comentaris que afegia Badia i Margarit (1994: 463) pel que fa a l'illa d'Eivissa, sobre l'ús del *vós* entre germans. Tot i així, el fet que l'informant 6 utilitzi el tractament de *vós* amb una persona d'un altre gènere i de menys edat entra en contradicció amb el que explicava Coromines (1971) sobre els usos del *vós*: un tractament “adequat entre persones d'igualtat perfecta pel que fa a la posició social, al sexe i àdhuc a l'edat” (Coromines, 1971: 90). També, pel que fa als fills, destaca com la informant 8, de la F2 afirma, que tracta de *tu* la seva filla, però que la va tractar de *vós* fins que va tenir un any aproximadament. Aquest comportament, concorda amb algunes respostes sobre la relació amb els nebots que s'expliquen a continuació.

Pel que fa als avis i àvies, oncles i ties i sogres, tant homes com dones, també sembla que hi ha un comportament bastant homogeni. La majoria tracta o tractava aquest grup de persones de *vós*. Només hi ha 3 informants que van contestar *depèn* per als casos dels oncles i ties, ja que a alguns els tractaven *tu*, sobretot si eren joves, i, en un cas de la F1, l'informant 1 afirma que al final, quan va tenir prou confiança, va arribar a tractar de *tu* els sogres.

Per últim, pel que fa al grup dels cunyats, cosins i nebots, aquestes dues franges d'edat també es comporten pràcticament igual, ja que la majoria els tracten a tots de *tu*. Així, en general, la F1 i la F2, tracta o tractava els membres de la família més majors de *vós* i els més joves, o de la mateixa generació, de *tu*. En aquest últim grup, doncs, només surten del patró la informant 3, de la F1, que afirma que tractava la seva cunyada de *vós*, perquè era més major que ella i l'informant 2, de la F1 i la informant 8, de la F2, que tractaven alguns cosins de *vós* i altres de *tu*. A més, torna a destacar com, pel que fa als nebots, 3 informants, dos de la F1 i una de la F2, afirmen que, així com la informant 8 feia amb la seva filla, tractaven els nebots de *vós* quan eren petits, però després van passar a tractar-los de *tu*. Aquest comportament es podria relacionar, no amb el “respecte cordial” que explicava Coromines, sinó potser amb el “carinyo” que esmentà mossèn Grandia a la *Gramàtica etimològica catalana* de 1901 (Grandia, 1901: 67). En aquest sentit, els informants afirmaven que el tractament de *vós*, encara que els serveix

per a marcar una certa distància amb persones que potser no coneixen tant o consideren superiors per edat, per exemple, també, en altres casos, pot adquirir un significat diferent: un cert afecte i tendresa cap a l'interlocutor. Aquest fenomen, doncs, és el que esmentava Robinson al seu article quan explicava que “existeix també la possibilitat que el *vós* sigui reinterpretat pels parlants, adquireixi un nou valor afectiu i prolongui així la seva vida productiva” (Robinson, 1980: 631).

Un cop vist el comportament prou homogeni de les dues primeres franges d'edat, veiem que la F3 inclou variacions significatives. Tot i així, en tractar-se de només 4 informants, en alguns casos no es poden extreure conclusions gaire clares.

Primerament, mentre que les dues franges d'edat més majors tractaven majoritàriament els pares de *vós*, absolutament tots els informants de la F3 afirmen que tracten o tractaven els pares de *tu*.

Pel que fa als germans, tots afirmen que també els tracten de *tu*, excepte l'informant 10, que tracta la seva germana de *vós*. Pel que fa als fills, cap informant d'aquesta franja en té, però tots creuen els tractarien de *tu*, excepte, un altre cop, l'informant 10, que dubta si podria arribar a tractar els seus fills de *vós*, encara que només fos puntualment. És a dir, pel que fa als germans i als fills, mantenen un comportament semblant al de les dues franges més majors.

En canvi, pel que fa al grup dels avis i àvies, oncles i ties i sogres, tant homes com dones, així com la F1 i la F2 tractaven aquestes persones majoritàriament de *vós*, en la F3 hi ha prou variació. Pel que fa als dos informants homes, el 9 i el 10, tracten totes aquestes persones de *tu*, excepte el cas de l'avi de l'informant 10, que va contestar que el tractava de *vós*. A més, la informant 11 tracta els seus oncles i ties de *tu* i creu que tractaria els seus avis de *vostè* i els seus sogres de *vós*, ja que mai ha mantingut aquestes relacions. També, resulta curiós que la informant 12, la més jove de tots, mantingui el tractament de *vós* per a totes aquestes persones, exactament igual que la F1 i la F2.

Per últim, pel que fa al grup dels cunyats, cosins i nebots, que la F1 i la F2 tractaven majoritàriament de *tu*, els informants de la F3 segueixen el mateix patró. Només destaca el cas dels cosins dels informants 10 i 12, que van justificar per què creien que tractaven alguns cosins de *vós* i altres de *tu*. Per una banda, l'informant 10 afirmà que tracta de *vós* els cosins amb els quals té més confiança, independentment de l'edat o altres factors. En canvi, la informant 12, durant tota l'entrevista va posar molt d'èmfasi en les diferències que existeixen entre la seva família per part de pare, que són

de Sant Miquel i mantenen el tractament de *vós* amb molta vitalitat, i la seva família de part de mare, que són de Santa Eulària i no fan servir el tractament de *vós*, pràcticament. D'aquesta manera, afirmava que amb tots els cosins de la part de Sant Miquel utilitzava el tractament de *vós*, tant amb els majors com amb els petits. En canvi, tractava de *tu* tots els seus cosins de la part de Santa Eulària.

Un cop vistes aquestes respostes sobre el nucli familiar, podem establir certes generalitzacions. Primer, com ja s'ha dit més amunt, no hi ha diferències destacables pel que fa a la F1 i la F2, encara que pel que fa als pares, les dues informants dones de la F2 confirmen la tendència a passar al tractament de *tu* a partir del tractament de *vós*, que es constata amb el comportament homogeni dels informants de la F3, que fan servir el tractament de *tu* per a adreçar-se als pares en tots els casos. Aquest fenomen, doncs, divergeix de les dades que recollides per Robinson (1980) amb els seus informants que, pel que fa a la relació amb els pares, passaven del tractament de *vós*, al tractament de *vostè* (Robinson: 1980, 40). A més, amb el grup dels avis i àvies, oncles i ties i sogres, tant homes com dones, que són els membres del nucli familiar, juntament amb els pares, que són majors que els informants, veiem que, mentre que les franges F1 i F2 optaven majoritàriament pel *vós*, pel que fa a la F3, sembla que comença a imposar-se el *tu*, però potser no d'una manera clarament uniforme, encara.

Pel que fa a quin tractament utilitzen o utilitzaven aquestes persones per a dirigir-se als informants, sembla que hi ha una mica més de variació: la F1 i la F2 ja no mantenen un comportament gairebé igual i els informants de la F2 comencen a mostrar tendències en les relacions del nucli familiar que acaben d'establir-se en els resultats dels informants de la F3.

Pel que fa als pares només 2 dels 4 informants de la F1 afirmen que els seus pares els tractaven de *vós*, mentre que en el cas de la F2, només tractaven de *vós* els seus fills la mare de l'informant 5 i el pare de l'informant 6. A més, pel que fa a la F3, només els pares dels informants 10 i 12 utilitzen el tractament de *vós* amb ells, juntament amb el tractament de *tu*. És a dir, hi ha una tendència a passar al *tu* amb els fills que es mostra des de la F1.

Pel que fa als germans i als fills, per una banda, la majoria de germans dels informants tracten els informants de *tu*. Tot i així, tenint en compte les dades de quin tractament utilitzaven els informants per a dirigir-se cap als germans, en alguns casos de la F1 i la F2 es produeixen usos asimètrics del tractament de *vós* i del tractament de *tu*. És el cas dels informants 5 i 6, que, encara que tracten de *vós* un dels seus germans, en

general, van afirmar que a ells els tracten de *tu*. En canvi, els informants 2 i 3 també van dir que tractaven de *tu* els seus germans, encara que ells els tractaven de *tu* o de *vós*. Segons afirmà l'informant 2, els seus germans el tractaven de *vós* sobretot quan era petit i, en el cas de la informant 3, ella explicava que depenia de la situació i que sobretot la tractaven de *vós* si estaven amb persones amb les quals no hi tenien gaire confiança, per exemple. A més, l'informant 10, de la F3, es desmarca d'aquest comportament, ja que ell i la seva germana es tracten mútuament de *vós*.

Per altra banda, pel que fa als fills, encara que majoritàriament els informants de la F1 i de la F2 tracten o tractaven els seus pares de *vós*, els fills dels informants es dirigeixen cap a ells de *tu*, excepte en dos casos de la F1. També, pel que fa als informants de la F3, cap d'ells té fills, però creuen que els tractarien de *tu*, igual que ells tracten els seus pares.

És a dir, en el cas de la F1 i la F2, pel que fa a les relacions entre pares i fills veiem que es parteix d'informants que mantenen uns usos majoritàriament asimètrics del tractament de *vós* i de *tu*, ja que la gran majoria tracten o tractaven de *vós* els seus pares, mentre que ells els tracten o tractaven de *tu*. A més, aquests mateixos informants tracten de *tu* els seus fills, excepte casos particulars, i només es mantenen dos casos en la F1 de fills que encara tracten els informants de *vós*. La següent passa, doncs, vindria amb els informants de la F3, que creuen, en general, que els seus fills i ells mateixos es tractarien mútuament de *tu*.

Pel que fa al grup dels avis i àvies, oncles i ties i sogres, mentre que tots els informants de la F1, excepte l'informant 1, mantenen uns usos prou simètrics del tractament de *vós*, en la F2 comença a haver-hi més variacions: amb les dades dels informants de la segona franja veiem que comencen a haver-hi bastants usos asimètrics entre els oncles i les ties i els sogres (homes i dones). Així doncs, mentre que els informants de la F2 els tracten o tractaven de *vós*, en la meitat dels casos d'oncles i ties i en tots el casos dels sogres, excepte en un, aquestes persones tracten o tractaven els informants de *tu*. Pel que fa a la F3, sembla que aquest grup manté uns usos igual de simètrics que la F1, encara que s'hagi imposat el tractament de *tu*. D'aquesta manera, els informants 9, 10 i 11 tracten aquests membres de la seva família generalment de *tu* i viceversa, i la informant 12 també manté uns tractaments simètrics de *vós*, com els de la F1.

Per últim, pel que fa al grup dels cunyats, cosins i nebots, en tots els casos es manté un ús pràcticament simètric, en el qual predomina el tractament de *tu* en totes les

franges d'edat. Tot i així, resulta destacable com en 3 casos de persones de la F1, els seus nebots fan servir el tractament de *vós*, mentre que només la informant 3 afirma que tracta els seus nebots de *vós*, però també de *tu*. És a dir, veiem com un altre cop, pel que fa a la F1, utilitzen el tractament de *tu* per a dirigir-se cap a persones de menys edat dins del nucli familiar, encara que a ells aquestes persones sovint els tractaven de *vós*. Així, pel que fa als oncles i nebots, mentre la F1 mantenia uns usos simètrics del tractament de *vós* amb els seus oncles, ells ja tracten de *tu* els seus nebots, amb els quals mantenen uns usos asimètrics majoritàriament i, en les generacions més joves, s'acaben mantenint uns usos simètrics també, però del tractament de *tu*.

4.1.2. Persones relacionades amb l'educació

Pel que fa a la descripció i l'anàlisi d'aquest bloc, format pels mestres de primària, els professors de secundària, els professors d'estudis superiors i els companys de classe, s'han de tenir en compte algunes qüestions. Per començar, en tots els casos de la F1 i la F2, els informants van rebre una educació essencialment en castellà, en què el català quedà prohibit dins les aules. Per aquesta raó, moltes respostes d'aquest bloc han quedat marcades amb un asterisc, ja que els informants no es dirigien quasi mai cap als mestres o professors en català. Tanmateix, sovint aquestes persones eren gent coneguda de la zona i, fora de les classes podien establir relacions en català. Tot i així, també han quedat marcats amb un asterisc casos en què, sobretot a la F1, els informants només van tenir l'opció d'anar a l'escola molt pocs anys de la seva vida i, per això, no van poder establir mai relacions amb professors de secundària o d'estudis superiors. En canvi, l'educació de tots els informants de la F3 ha sigut dràsticament diferent, ja que, a banda que tots han rebut una educació com a mínim fins als 18 anys, tots tenien el català com a llengua vehicular, tant a l'escola com a l'institut.

Un cop fets aquests aclariments, mirant les dades de les tres franges hi trobem diferències destacables. En primer lloc, pel que fa a la F1, absolutament tots els informants tractaven els mestres de primària de *vostè*. Resulta destacable, doncs, que tots aquests informants tenien molt clar que sempre havien de fer servir el tractament de *vostè* per al mestre, encara que realment per a la gent del poble aquest fos un tractament més aviat estrany. Així doncs, en els casos del mestre i el capellà del poble (que s'explicarà més endavant) es mantien unes jerarquies molt marcades pel que fa a la F1. L'informant 1 recorda: "Jo, sent molt petitet, observava que quan entrava gent a

casa dèiem «Bon dia», o «Bones tardes», o «Bona nit», però si entrava mossènyer o es mestre dèiem «Bones tardes, tenga», «Bona nit, tenga»... I jo, que tenia tres anys, mare em deia: «Mossènyer tenga, es mestre tenga.»”. Així, aquest informant i d’altres, van destacar com durant la seva infantesa les seves famílies van posar èmfasi en que els més petits sempre utilitzessin el tractament de *vostè* per a aquestes dues persones, ja que a totes les altres persones del poble les tractaven de *tu* o de *vós*, però mai de *vostè*. Aquest comportament, doncs, concorda amb el que observava Coromines (1971) per a les àrees rurals, on només utilitzava el tractament de *vostè* “qui es dirigeix a un superior o a un enemic o almenys un que insistim a mantenir distància” (Coromines, 1971: 90).

Pel que fa als professors de secundària i professors d’estudis superiors, totes les respostes d’aquesta franja han sigut marcades amb un asterisc, per les raons que s’han explicat anteriorment, però en tots els casos creuen que haguessin tractat aquestes persones de *vostè*, igual que els mestres de primària.

Pel que fa a la F2, els informants d’aquesta franja van aportar respostes molt variades pel que fa als mestres i professors, ja que van esmentar l’ús del tractament de *vostè*, però també el tractament de *vós* i fins i tot el de *tu*. Aquesta franja, doncs, comença a mostrar un avenç important del *tu* i, en general, podríem considerar que mostren uns distanciaments i jerarquies menys marcats que la F1 en aquestes relacions, fet que acaba de fer-se evident en els resultats de la F3.

Pel que fa a la F3, doncs, per als mestres de primària, tots els informants afirmen que els tractaven de *tu*, excepte la informant 12, que tractava alguns dels seus mestres de primària de *vós*. En canvi, pel que fa als professors de secundària, aquesta tercera franja, mostra una tendència major a utilitzar el tractament de *vós*, ja que, mentre que només un informant de la F2 tractava els seus professors de secundària de *vós*, en el cas de la F3, dos informants utilitzaven el tractament de *vós* amb aquests professors i una altra utilitzava tant el tractament de *vós* com el de *tu*. A més, pel que fa a les respostes per als professors d’estudis superiors, els informants d’aquesta franja tornen a donar respostes igual de variades que la F2, ja que aporten respostes amb els tres tractaments possibles.

Pel que fa a les dades de com tractaven aquestes persones als informants, hi predomina el tractament de *tu* en totes les franges d’edat. D’aquesta manera, veiem que pel que fa a la relació entre els mestres d’escola i els informants de la F1, aquests mantenien un clar ús asimètric del tractament de *vostè*. Les dades de la F2 també mostren una tendència a mantenir usos asimètrics, tant de *vós*, com de *vostè*, encara que

no de manera tan homogènia com la franja més major. La F3, en canvi, tendeix a fer uns usos prou simètrics dels tractaments de *tu*, *vós* i *vostè*, fet que mostra, un altre cop, que no existeixen unes jerarquies tan marcades com en la F1.

A més a més, pel que fa als companys de classe, no hi ha diferències gaire destacables pel que fa a les tres franges d'edat, perquè la immensa majoria els tracta o tractava de *tu*. També, tenint en compte els tractaments que feien servir per a dirigir-se cap a ells, veiem que no hi ha variacions destacables entre franges. D'aquesta manera, hi ha una predominança general dels usos simètrics del tractament de *tu*, fet que no concorda amb les observacions de Coromines pel que fa a companys o persones considerades iguals, ja que, segons aquest autor, el tractament adequat era el de *vós* (Coromines, 1971: 90). Tot i així, també hi trobem alguns casos d'informants que utilitzen el tractament de *vós*, a banda del tractament de *tu*, de manera simètrica, fenomen que sí que encaixaria amb el que explicava aquest autor. Aquestes dades per als companys de classe estan bastant relacionades amb els usos que fan els informants per a dirigir-se a les seves amistats, els quals es desenvolupen a continuació.

4.1.3. Amics

Aquest bloc, que està format només per una pregunta a l'enquesta, és més o menys homogeni en totes les franges d'edat. Tot i així, crida l'atenció que absolutament tots els informants de la F2 afirmen que tracten alguns amics de *vós* i altres de *tu*, mentre que només la informant 3, de la F1, i els informants 10 i 12, de la F3, han aportat la mateixa resposta. La resta afirmen que tracten els seus amics únicament de *tu*.

Reflexionant sobre aquesta qüestió, els informants 5 i 7, de la F2, van contestar que els amics que tractaven de *vós* eren justament els amics que coneixien des que eren molt petits i que potser per això els tractaven de *vós* i, en canvi, a la resta els tractaven de *tu*. Aquest fet es pot relacionar amb tres factors diferents.

Primer, que els amics de la infantesa siguin els amics que els informants tracten més de *vós* pot tenir a veure amb la tendència que diversos informants han esmentat de parlar als infants de *vós* quan són molt petits i que ells també es parlin de *vós* entre ells durant els primers anys de vida. D'aquesta manera, l'informant 5 deia que, si un amic l'havia començat a tractar de *vós* quan eren petits i sempre havien mantingut el contacte, no havien canviat el tractament que utilitzaven, fet que sí que explicava que era comú l'informant 2, de la F1. Això, doncs, entra en contradicció amb les explicacions de

Coromines (1971), segons el qual s'utilitzava el tractament de *vós* “especialment quan l'amistat no data dels anys molt juvenils.” (Coromines, 1971: 90).

Segon, els amics de la infantesa dels informants, en tots els casos, eren nens de Sant Miquel o dels voltants. És a dir, de zones en què es manté amb prou vitalitat el tractament de *vós*.

En tercer lloc, la majoria d'amics de la infantesa són amics amb els quals els informants consideren que, en general, tenen un grau de confiança prou elevat. La confiança, doncs, sembla que també és un factor decisiu per a l'ús del tractament de *vós* (aquest fenomen s'explica més extensament al subapartat 4.3. *Factors relacionats amb la tria de tractaments*). Sigui com sigui, la majoria d'informants de la F2 i la informant 3, de la F1, afirmaven que encara que tractessin alguns amics de *tu* i altres de *vós*, no significava que no tinguessin necessàriament una bona relació o que sentissin menys estima cap als que tractaven de *tu*.

Ara bé, els dos informants de la F3 que van contestar que tractaven alguns amics de *tu* i altres de *vós*, sí que van suggerir que potser tenen una major afinitat amb les persones que tracten de *vós*. Sobretot l'informant 10, afirmava que els amics que tracta de *vós* són amics més íntims, amb els quals té més confiança. Aquest ús, doncs, també es relacionaria amb el significat afectuós que pot tenir el tractament de *vós* per als informants, més que el “respecte cordial” que esmentava Coromines (1971: 90).

Pel que fa a com tracten els amics als informants, en tots els casos es produeixen usos simètrics, en els quals hi predomina el *tu*, encara que també hi ha casos de *vós*, sobretot a la F2. Generalment els tracten de la mateixa manera que ells els tracten, de *vós* o de *tu*.

4.1.4. Treballadors o funcionaris de la comunitat

Pel que fa a aquest bloc, format pels metges, els funcionaris de serveis administratius, els dependents o botiguers, la policia, el batlle i els regidors, els informants han aportat respostes prou variades. Les dades recollides mostren una tendència cap a l'ús cada vegada menor del tractament de *vostè*, a favor del tractament de *tu* però també a favor del tractament de *vós*, sobretot en la F3, fet que entra en total contradicció amb les tendències de les obres que s'esmenten a l'apartat 2. *Marc teòric*.

En primer lloc, pel que fa al metge, tots els informants de la F1 tracten els metges de *vostè*, encara que l'informant 1 també afirma que alguns metges els tracta de *tu*, perquè té més confiança amb ells. Pel que fa a la F2, en canvi, els dos homes tracten

de *tu* els metges, mentre que les dues dones els tracten una *vós* i l'altra de *vostè*. És a dir, ja no hi ha un comportament homogeni, com a la F1. Tot i així, veiem que 3 dels 4 informants de la F3 tracten els seus metges de *vós* i només una els tracta de *tu*. Aquest fet, doncs, és prou destacable, ja que, encara que a la F2 es mostri una tendència cap al tractament de *tu*, els informants més joves acaben optant pel tractament de *vós* majoritàriament. Sigui com sigui, també és possible que aquest comportament tingui a veure amb l'edat que solen tenir els metges, ja que és probable que siguin majors que els informants de la F3, però d'una edat semblant a la dels de la F2.

En el cas dels serveis administratius, dependents i botiguers veiem que el comportament que es podia apreciar per als tractaments cap als metges es repeteix. D'aquesta manera, mentre en la F1 els informants mantenen una certa distància i fan ús dels tractaments de *vostè* (i de *vós* en alguns casos) i en la F2 comença a imposar-se el tractament de *tu*, els informants de la F3 tornen a optar majoritàriament pel tractament de *vós*.

A més, pel que fa a com tracten aquestes persones als informants, en general es manté un ús dels tractaments prou simètric, sobretot a la F1, segurament perquè són persones de més edat i, en general, la gent tendeix a tractar-les de *vostè*. En canvi, en les franges més joves hi trobem més respostes amb el tractament de *tu*, encara que en la F3 destaca un augment del tractament de *vós*.

Pel que fa a la policia, en general els informants afirmaven que no tracten pràcticament mai amb policies i que, si els tractaven, sovint es dirigeixen a ells en castellà. A més, en un primer moment, els informants de la F1 relacionaven el tracte amb la policia recordant sobretot el temps del règim franquista, en què sempre els tractaven de *usted*. D'aquesta manera, algunes respostes en aquesta pregunta han estat marcades amb un asterisc. Sigui com sigui, en general veiem que hi ha un predomini del tractament de *vostè* en totes les franges d'edat i que només apareixen dos informants que tractarien la policia de *tu*, una de la F1 i un de la F3. Un informant de la F1 també va contestar que tracta la policia tant de *tu* com de *vostè*, i un informant de la F3 que tractaria la policia de *vós*, si sap que "parlen eivissenc". A més, pel que fa a com tracta la policia als informants, majoritàriament es produeix un ús simètric del tractament de *vostè* en totes les franges d'edat.

Pel que fa al batlle del poble i els regidors, aquestes són les persones d'aquest bloc a les quals els informants es dirigeixen més amb el tractament de *vós*. Pel que fa a la F1, 2 dels 4 informants tracten el batlle i els regidors de *vós*, mentre que, els altres, un

va contestar que els tractaria de *tu* o de *vostè* i l'altra, que els tractaria de *tu*. Pel que fa a la F2, tots els informants van contestar que tracten el batlle del poble i els regidors de *tu*, excepte en un cas, en què la informant 8 va contestar que tracta el batlle de *vós*. En les respostes de la F3, però, torna a destacar com, tot i que a la F2 s'imposa el *tu*, la majoria d'informants de la F3 van contestar que tracten el batlle i els regidors de *vós*, concretament 3 dels 4 informants. Segurament, la causa d'aquest canvi és que tant el batlle com els regidors solen tenir l'edat dels informants de la F2 i molts cops són persones amb les quals han anat a l'escola junts, fins i tot.

A més, pel que fa a les respostes sobre com creuen que aquestes persones els tracten a ells, veiem que hi ha un predomini del tractament de *tu* en totes les franges d'edat, ja que la majoria d'informants, en aquests cas, solien pensar en situacions concretes en què han tingut un tracte més proper amb aquestes persones, encara que no fos necessàriament des del rol de càrrec polític, sinó com a persones conegudes per altres raons personals. Cal destacar, doncs, que en nombrosos casos, els informants recordaven moments en què el batlle i els regidors eren persones amb les quals compartien una amistat, o fins i tot, eren família i això, evidentment, influeix molt en la tria de tractaments.

D'aquesta manera, encara que el tractament de *vós* tingui un significat de respecte i cortesia i, com s'ha observat més amunt, per als informants d'aquest estudi també pugui tenir un significat d'afectivitat amb algunes persones, de les respostes d'aquest bloc se'n pot desprendre un tercer significat, la identitat eivissenca: alguns informants van suggerir que el tractament de *vós*, els pareixia una cosa molt eivissenca, "molt nostra" i, fins i tot, informants com el 5 o la 12 afirmaven que realment només utilitzaven el tractament de *vós* amb gent de Sant Miquel. De la mateixa manera, la informant 7 afegia que parlar de *vós* en altres llocs d'Eivissa que no són Sant Miquel, pot semblar estrany a moltes persones. Així doncs, sembla que per a diversos informants parlar de *vós*, més que un simple tractament de cortesia, també pot tenir un significat d'identitat o arrels eivissenques, ja que ho senten com a una cosa pròpia i característica dels parlars de Sant Miquel i els voltants. Aquesta fenomen, doncs, podria explicar dues qüestions.

Per una banda, que els informants sentin el tractament de *vós* com un tractament que els evoca unes arrels comunes pot explicar per què, per exemple, només un informant tractaria de *vós* la policia, mentre que quan s'han de dirigir a altres funcionaris o autoritats del poble, com el batlle o els regidors, que, en general, sí que

consideren membres importants i coneguts de la comunitat, el nombre de respostes amb *vós* creix considerablement. És a dir, és possible que el fet d'identificar la persona com a part de la comunitat eivissenca i catalanoparlant de Sant Miquel, sigui un factor important per a fer servir el tractament de *vós*. Tanmateix, que coneguim molt aquestes persones, no és sempre un factor determinant per a tractar-les de *vós*, com s'analitza més detingudament al subapartat 4.3.

Per altra banda, que els informants sentin el tractament de *vós* com a tret d'identitat eivissenca, també podria explicar per què els informants de la F3 fan servir més el tractament de *vós* en casos en què els informants més majors no el farien servir, encara que la F3 sigui la franja que menys utilitza el tractament de *vós* dins del nucli familiar. D'aquesta manera, encara que als informants de la F3 no se'ls hagi inculcat unes jerarquies molt marcades que es reflecteixin en uns usos homogenis de *vós* o *vostè* i s'hagi imposat el tractament de *tu*, sembla que els informants més joves han ampliat els usos del tractament de *vós*. És a dir, així com en la F1 i F2 es podien observar uns usos determinats d'aquest tractament, que es restringien sobretot a la família, la F3 ha començat a fer servir el tractament de *vós* en altres contextos en què les altres franges pràcticament no l'utilitzen.

A més, aquesta reinterpretació dels usos de *vós*, és a dir, considerar el *vós* com a tret d'identitat eivissenca, també podria relacionar-se amb el que Robinson (1980) explicava per als usos d'aquest tractament. Així doncs, si el tractament de *vós* es converteix en una expressió lingüística no de la identitat catalana, com era el cas dels informants de Robinson (1980: 635), sinó de la identitat eivissenca, o, fins i tot *miquelera*, aquest tractament podria ampliar els seus usos o revifar-los.

4.1.5. Persones relacionades amb la feina

En aquest bloc els parlants havien d'identificar els tractaments que utilitzen per a dirigir-se a una persona del mateix nivell que el seu a la feina, una persona d'un nivell més alt i una persona d'un nivell més baix. Observant les respostes aportades, sembla que hi ha una predominança general del tractament de *tu*, encara que hi podem trobar algunes variacions destacables.

Pel que fa a les persones del mateix nivell a la feina, tots els informants fan servir majoritàriament el tractament de *tu*, excepte dos casos, un de la F3, que fa servir el tractament de *vós*, i un de la F1, que feia servir el tractament de *tu* i de *vós*. Pel que fa a les respostes per a les persones d'un nivell més baix a la feina, veiem que també hi ha

una predominança clara del *tu* amb alguns casos de *vós*, semblant als resultats per a les persones del mateix nivell. En canvi, per a les persones d'un nivell més alt a la feina, destaca com els informants 1 i 2, de la F1, tractaven els seus superiors de *vostè*, la informant 3 de *vós* i la informant 4 creu que els hauria tractat de *vós* o de *vostè*. Els informants de la F2, en canvi, afirmen que tots ells tutegen els seus superiors i, pel que fa als informants de la F3, veiem que torna a reaparèixer el *vós*. Així, mentre que dos d'ells van contestar que tracten els seus superiors de *tu* o de *vós*, un d'ells va afirmar que els tracta de *vós* i l'altra informant, de *tu*. És a dir, igual que en els casos dels treballadors i funcionaris del subapartat anterior, veiem que se segueix una tendència semblant: a la F1 hi trobem usos del tractament de *vostè* que passen a ser tractaments de *tu* en la F2 i els informants de la F3, en canvi, sovint opten pel tractament de *vós*. Un altre cop, però, podríem suposar que aquestes diferències estan causades per l'edat que solen tenir els caps d'empreses o serveis, que és semblant a la dels informants de la F2.

A més, pel que fa a com tracten les persones de la feina als informants, veiem que en totes les franges d'edat hi trobem, majoritàriament, el tractament de *tu*. És a dir, tret dels casos de les persones del mateix nivell a la feina o d'un nivell inferior, o la F2 en general, en què hi trobem casos de *tu* cap a les dues direccions, la meitat dels informants de la F1 i de la F3 mantenen o mantenen usos asimètrics dels tractaments de *vostè* o *vós* amb els seus superiors.

Tot i així, diversos informants van afirmar que, al capdavant, el lloc més o menys elevat a la feina no era tan important com potser l'edat d'aquella persona per a utilitzar els tractaments de *vós* o *vostè*. Aquesta qüestió s'analitza més detingudament al subapartat 4.3. *Factors relacionats amb la tria de tractaments*.

4.1.6. Divinitats i persones relacionades amb la religió

En aquest bloc podem trobar com creuen els informants que es dirigeixen a Déu i els sants i com creuen que es dirigeixen al mossènyer o capellà del poble i viceversa.

En primer lloc, pel que fa a Déu, 7 dels 12 informants van afirmar que el tracten de *vós*, mentre que l'informant 1 va contestar que fa servir el tractament de *tu* o de *vós*; el 6, que utilitza el tractament de *tu*, i la informant 11, que utilitza el tractament de *vostè*. La resta, va contestar que no són persones religioses i la seva resposta es va marcar amb un asterisc. Així mateix, es van marcar moltes més respostes com a suposicions per al cas dels sants, ja que encara que la majoria d'informants va contestar

en el cas de Déu, la meitat dels informants van afirmar que no solen pensar o resar dirigint-se a un sant. Sigui com sigui, en gairebé tots els casos, els informants utilitzarien exactament el mateix tractament per a dirigir-se a Déu que per a dirigir-se a un sant. Diversos informants van afegir que, encara que la majoria d'oracions que sabien utilitzaven el tractament de *vós* per a dirigir-se a Déu i als sants, ells mateixos també feien servir aquest tractament, però perquè els pareixia prou pròxim i a la vegada respectuós per a aquests casos.

El cas del mossènyer, així com el cas del mestre del poble, torna a ser un cas interessant, perquè per a les persones de la franja més major, el mossènyer representava una persona molt important dins de la comunitat, a la qual sempre havien de dirigir-se de *vostè*. La majoria d'informants de la F1 van posar bastant d'èmfasi en aquest fet, ja que, com s'ha explicat anteriorment, al subapartat 4.1.2. *Persones relacionades amb l'educació*, era molt important tractar el mossènyer i el mestre del poble de *vostè* i aquestes eren les úniques persones amb les quals feien servir aquest tractament quan parlaven en català, pràcticament.

D'aquesta manera, absolutament tots els informants de la F1 van contestar que tractaven de *vostè* el mossènyer del poble, però aquest comportament canvia totalment a les franges més joves. Per una banda, en el cas de la F2, només una informant tracta el mossènyer de *vostè*, mentre que dos informants utilitzen el tractament de *vós* i l'altre afirmà que fa servir tant el tractament de *tu* com el de *vostè*. En canvi, en el cas de la F3, 3 dels 4 informants van contestar que tracten el mossènyer del poble de *vós*, i l'altre alterna el tractament de *tu* i de *vós*. És a dir, així com veiem que en la franja d'edat més major s'utilitzava exclusivament el tractament de *vostè*, en la F2 comença a imposar-se el tractament de *vós* per al mossènyer, fins a ser gairebé homogeni en el cas de la F3. Així doncs, en un cas en què a la F1 hi trobàvem tractaments de *vostè*, un altre cop veiem que en la F3 els parlants passen a *vós*. Tot i així, en la F2 no hi trobem tants de tractaments de *tu*, com en els casos dels treballadors i funcionaris, sinó que veiem que hi ha respostes molt variades. Per això, podríem dir que l'evolució dels tractaments utilitzats per a adreçar-se al mossènyer segueix la tendència dels tractaments de les persones relacionades amb l'educació: partint d'un ús molt homogeni de *vostè* en la F1, en la F2 hi trobem prou variació i en la F3 apareix el tractament de *vós* de manera més consolidada.

També, pel que fa a quin tractament utilitza el mossènyer per a dirigir-se als informants, veiem que 5 dels 12 informants van contestar que el capellà els tracta de

vós; 5 més van contestar que els tracta de *tu*; l'informant 2, de la F1, afirmà que el capellà el tracta de *vostè* i l'informant 10, de la F3, va contestar que depèn del capellà l'han tractat o de *tu* o de *vós*. A més, veiem que en aquesta qüestió no hi ha diferències generacionals destacables.

4.1.7. Canvis de tractaments situacionals

Un cop es va preguntar als informants per totes aquestes relacions, també se'ls va demanar si creien que hi ha contextos en què canviarien de tractament per a tractar una mateixa persona. És a dir, si hi ha situacions en què a una persona que normalment tuteja, per exemple, la podrien tractar de *vós* o de *vostè* o a la inversa, però només momentàniament.

Encara que la meitat de les persones enquestades van contestar que no se'ls acudia cap situació en què poguessin canviar de tractament, l'altra meitat sí que va contestar amb alguns exemples. En la F1, per exemple, l'informant 1 va esmentar que, per una discussió o “una diferència de criteris”, s'ha trobat en alguna situació en què persones que tutejava les ha començat a tractar de *vostè* i elles a ell, per a marcar una distància. També, l'informant 6, de la F2, comentava que, de vegades, per a “mantenir un poc ses distàncies” en un ambient de més formalitat, potser tendeix a canviar de tractament cap a una mateixa persona que normalment tuteja i passa a tractar-la de *vós* o de *vostè*. En la mateixa línia que l'informant 1, també va afegir que “per exemple a sa feina, si un client intenta prendre't es pèl, segons com, entraràs de *tu* i canvies a *vostè*...” A més, la informant 10, de la F3, va contestar que, amb persones que sol tractar sempre de *vostè*, “si és per una brometa” pot “canviar momentàniament de *vostè* a *tu*”.

Pel que fa al tractament de *vós* en concret, l'informant 1 afirmà que, excepcionalment, utilitzant un to irònic, pot fer servir el tractament de *vós* amb persones que tuteja, sovint amb expressions per a riure d'algú o llençar un petit atac sense agressivitat. Així doncs, l'informant recordava expressions com: “No sigueu empenyo!”, “No vengueu ara amb aquestes!”, “No sigueu tan pinxo!” o “No em pensava fosseu tan ase!”.

Aquest ús del tractament de *vós*, que, en certa manera, “alleuja” l'atac cap a una persona, també concorda amb el que explica la informant 4, que afirma que utilitzant el tractament de *vós* sembla que no hi ha tanta agressivitat: “Quan un s'enfada i diu *vós*, no pareix que estigueu tan nic, com: «Tu sabràs!» o «Vós sabreu!». Quan tractes de *tu* pareix que s'enfado és més gros.” Així doncs, sembla que utilitzar un tractament que

expressa més cordialitat i, segons com, més afecte que el tractament de *tu* causa en els parlants l'efecte que el missatge, encara que tingui una connotació negativa, no soni tan agressiu. També, el parlant 10 creia que tutejant algú podria canviar al tractament de *vós* si, per exemple, havia de donar una ordre o estava enfadat, fet que també es podria relacionar amb la idea que el tractament de *vós* redueix l'agressivitat del missatge. Tot i així, aquest parlant afegeix que, potser quan s'enfada també, “se li amolla sa pagesia” i que per això pot canviar i passar al tractament de *vós*. Això, doncs, també tindria a veure amb les connotacions que diversos parlants donen al tractament de *vós*, com a expressió lingüística signe d'una identitat eivissenca o, fins i tot, més pagesa. Aquesta connotació sobretot queda reflectida en algunes respostes de la F3: la informant 12 afirma que, de vegades, fent broma, “és quan més se sol recórrer *an* es *vós* entre eivissencs”, i que podia canviar de tractament i començar a utilitzar el tractament de *vós* per a fer servir algunes expressions, “com ses frases pageses”, que s'utilitzen com a estructures establertes i que solen ser sempre de *vós*.

4.2. Casos hipotètics

En aquesta segona part de l'enquesta, es preguntava quin tractament utilitzarien els informants per a dirigir-se cap a una persona hipotètica, si la trobessin pel poble, per exemple, de manera general, i quin tractament creuen que solen utilitzar aquestes persones per a dirigir-se a ells. En aquesta part, doncs, les variables depenien de l'edat de la persona i del fet de si els informants la coneixien o no. Amb aquesta pregunta, doncs, suposant que els informants hagin sigut coherents en les respostes, s'haurien de confirmar les tendències que es mostraven a l'exercici anterior.

Per començar, pel que fa a un infant d'entre 3 i 6 anys, aproximadament, en totes les franges d'edat hi predomina el tractament de *tu*, encara que 4 dels 12 informants afirmen que el tractarien de *vós* si no el coneguessin, concretament els informants 2 i 3 de la F1, la informant 7, de la F2 i l'informant 9, de la F3. Aquest fet encaixa amb un comportament que s'ha observat en el subapartat anterior: la tendència a tractar els infants de *vós*. Tot i així, hi ha parlants que farien servir més el tractament de *vós* en el cas de nadons, no de nens, com era el cas de la informant 8, ja que potser s'accentua aquest sentiment de tendresa. Ara bé, si l'infant és conegut, el nombre de respostes amb *vós* disminueix, i només passarien a utilitzar sempre el tractament de *vós* les informants

3 i 7. Segurament, la raó d'aquest fet és que els infants que coneixen els informants són sobretot persones del nucli familiar, en el qual s'ha imposat el tractament de *tu*.

Pel que fa a un jove, és a dir una persona d'una vintena d'anys aproximadament, veiem que, en el cas de ser un desconegut per als informants, tots ells el tractarien de *tu*, excepte els informants 2, de la F1, i els informants 9 i 12, de la F3, que el tractarien de *vós*. D'aquesta manera, veiem que sobretot van ser els joves de la F3 que van contestar que tractarien de *vós* una persona desconeguda de la seva edat. Tot i així, si aquest jove fos una persona coneguda per als informants, només alternaria el tractament de *vós* i de *tu* la informant 12, que a la pregunta anterior de l'enquesta va afirmar que, sobretot amb els joves de Sant Miquel que coneix des de la infantesa, sol utilitzar el tractament de *vós*. Tot i així, el parlant 10, que també deia que utilitzava el tractament de *vós* amb els seus amics, va contestar que utilitzaria el tractament de *tu*, segurament pel fet que, encara que conegui aquesta persona, sol tractar de *vós* les persones amb les quals té més confiança.

Pel que fa a un adult, d'entre 40 i 50 anys, el comportament general canvia bastant, ja que, si es tracta d'un desconegut, mentre que en els casos vists fins ara hi predominava el *tu*, en aquest cas només 4 dels 12 informants, concretament els 3, 7, 8 i 10, tractarien un adult desconegut de *tu*. Pel que fa a la resta, la informant 4, de la F1, i les informants 11 i 12, de la F3, el tractarien de *vós*; els informants 5 i 6, de la F2, i el 9, de la F3, el tractarien de *vostè* i, els informants 1 i 2, de la F1, dubten entre *tu* i *vostè* i *vós* i *vostè*, respectivament. Per això, es podria considerar que aquesta edat és la que conté respostes més variades i no es pot acabar d'establir cap tendència gaire clara. Tot i així, s'observa que el tractament de *tu* s'imposa sobretot en la F2, que correspondria a l'edat d'aquesta persona hipotètica. A més, sembla destacable que tots els enquestats que han contestat que tractarien aquesta persona de *vostè* són homes.

Si l'adult fos conegut, però, les respostes canvien considerablement i torna a imposar-se el tractament de *tu* de manera majoritària. Tot i així, la informant 3, de la F1, i els informants 9 i 12, de la F3, creuen que tractarien un adult conegut de *vós*. També, l'informant 5, de la F2, dubta entre el tractament de *tu* i de *vós* i l'informant 1 dubta entre els tractaments de *tu* i de *vostè*. Així doncs, encara que els resultats per a aquestes categories d'*adult conegut* o *adult desconegut* són prou diversos, només un informant creu que podria tractar un adult conegut de *vostè*, mentre que si fos desconegut cinc dels informants el podrien tractar de *vostè*. En canvi, resulta destacable que, tant si l'adult és conegut com si és desconegut, el nombre de respostes amb *vós* no varia.

Pel que fa a un ancià, una persona de més de 75 anys, que sigui desconegut, les respostes tornen a ser més homogènies. Per a aquesta categoria, 7 dels 12 informants afirmen que tractarien una persona major desconeguda de *vós*, mentre que els informants 5 i 6, de la F2, i l'informant 9, de la F3, el tractarien de *vostè*; la informant 7, de la F2, dubta entre *vós* i *vostè* i l'informant 1, de la F1, dubta entre *tu* i *vós*. En canvi, si aquesta persona major fos coneguda per als informants, gairebé tots els informants de la F1, que són els que tindrien l'edat de la persona hipotètica, van aportar respostes amb el tractament de *tu*, i, pel que fa a la resta, s'imposa el tractament de *vós*: 3 informants de la F2 i 2 informants de la F3 tractarien un ancià conegut de *vós*, encara que la parlant 8, de la F2, afirmà que també el podria tractar de *tu* i dos parlants de la F3, també optarien pel tractament de *vostè*.

Amb aquests casos podem veure que, encara que en la primera part de l'entrevista els informants de la F1 fossin els que aportaven unes respostes amb més aparicions del tractament de *vostè*, amb una homogeneïtat considerable, en aquesta segona part l'aparició del tractament de *vostè* és major en la F2. La raó d'aquest canvi és possible que sigui el fet que els informants de la F1 mantenen unes jerarquies molt marcades per a tractar de *vostè* unes persones molt concretes, però quan es tracta de casos generals segons l'edat, ells sempre són més majors o iguals que les persones hipotètiques que apareixen a les preguntes, i per això potser no les tractarien tant de *vostè*. Tot i així, aquesta hipòtesi no s'acaba de complir pel que fa al comportament de la F3, ja que, encara que són els més joves, en general, no utilitzen el tractament de *vostè* més que els informants de la F2, sinó que el fan servir fins i tot menys. Això, però, no evidencia un clar avenç del *tu* en detriment del *vostè* en la joventut, sinó un lleu avenç del tractament de *vós* en la franja més jove en els casos en què els més majors fan servir el tractament de *vostè*. Així, en la F3, el tractament de *vós* torna a un nombre d'usos semblants als de la F1, però sovint en contextos diferents.

Aquesta tendència entra en clara contradicció amb la majoria dels autors que s'esmenten al *Marc teòric*, ja que en la majoria de textos es parla d'un retrocés del *vós* i d'un avenç imparable del *tu*. Encara que les dades obtingudes tampoc siguin gaire homogènies en alguns casos, ni s'hagi enquestat un nombre gaire elevat d'informants, sembla que, almenys en el cas de Sant Miquel, els usos dels tractaments de cortesia estan lluny de seguir les passes que esmentava Bassols (2001), per exemple (vegeu pàgina 8).

A més, pel que fa a com creuen els informants que aquestes persones hipotètiques els tractarien, veiem que les respostes són molt diferents segons la franja d'edat. Això, doncs, evidencia que l'edat de l'interlocutor és important per a utilitzar un determinat tractament.

Pel que fa a la franja més major, aquests informants van contestar que en la majoria de casos, les persones que es preguntaven els tractarien de *tu*, i, en menor mesura, però també de manera considerable, de *vós*. Ara bé, aquestes respostes no es corresponen del tot amb les que havien aportat les franges més joves sobre quin tractament utilitzen amb les persones més majors. És a dir, sembla que els informants van contestar que utilitzarien el tractament de *vós* de manera majoritària amb les persones majors, però les persones enquestades d'aquesta edat perceben que les tracten més de *tu* que de *vós*. A més, pel que fa al tractament de *vostè*, gairebé només els informants d'aquesta franja i concretament, els homes, perceben que els tracten de *vostè* en alguns casos, mentre que les dones van aportar més respostes només amb el tractament de *vós*.

Pel que fa a la F2, les respostes canvien, ja que s'observa una immensa majoria de respostes amb el tractament de *tu*: mentre que els informants van aportar respostes molt diverses pel que fa a la categoria dels "adults", sembla que els informants que corresponen a aquesta edat perceben que la majoria de persones els tracta sempre de *tu*. Tot i així, resulta destacable com la majoria dels informants de la F2 van contestar que els ancians els tractaven de *vós*, fet que més o menys encaixa amb les respostes de la F1 per a les respostes que corresponen als "adults".

Pel que fa a la F3, els informants d'aquesta franja creuen que la majoria de persones els tracta de *tu*, però menys que en el cas de la F2. És a dir, comparant les franges d'edat, mentre els parlants de la F1 són els que més perceben que els tracten de *vós*, els joves de la F3 van contestar que, en els casos hipotètics proposats, els tracten més de *vós* que els informants de la F2, que són més majors que ells.

Un cop analitzades aquestes dades, cal tenir compte que es tracta de suposicions generals que fan els parlants des de la seva perspectiva. Així doncs, es podria considerar que la seva percepció està condicionada pels tractaments que utilitzarien ells o com creuen que aquestes persones ho haurien de fer, encara que això no signifiqui necessàriament que ho facin així, en realitat. D'aquesta manera, encara que veiem que les respostes per a cada grup d'edat no es contradiuen totalment amb les respostes sobre com creuen els grups d'edat corresponents que els tracten a ells mateixos, es pot

apreciar que les dades de les seves percepcions també s'adiuen en certa manera amb els usos dels tractaments que fan ells mateixos en general.

4.3. Factors relacionats amb la tria de tractaments

En aquesta tercera part de l'enquesta, es preguntava als informants de quina manera creien que diferents factors proposats influencien la seva tria de tractaments. Hi havia 4 respostes possibles: *gens*, *poc*, *bastant* i *molt*.

Per començar, pel que fa l'*estatus social*, veiem que per als informants de la F1, aquest factor és entre *bastant* i *molt* important per a utilitzar un tractament de cortesia determinat. En canvi, pel que fa a les dues altres franges d'edat més joves, veiem que tant la F2 com la F3 aporten exactament les mateixes respostes: dos informants van contestar *poc*, un informant, *bastant*, i l'altre, *molt*. D'aquesta manera, encara que no són respostes totalment oposades, d'aquestes dades se'n pot desprendre el que ja s'havia esmentat més amunt: la F1 conserva unes jerarquies més marcades per a alguns membres concrets de la comunitat. Això es reflecteix lingüísticament en un ús homogeni dels tractaments de cortesia per a persones determinades, com el mestre i el mossènyer del poble, per exemple.

Pel que fa a l'*edat*, semblava que aquest factor era un dels factors clau per a determinar el tractament que s'utilitza amb una persona. Així doncs, encara que no es pot establir una tendència gaire clara pel que fa a les diferències entre franges, 5 dels 12 informants van contestar que l'edat és un factor *molt* important per a determinar els usos dels tractaments i 5 informants més van contestar *bastant*. Tot i així, dos informants, concretament la informant 4, de la F1, i l'informant 10, de la F3, van contestar que l'edat és un factor *poc* important per a tractar una persona de *vós* o de *vostè*, ja que ambdós informants consideren que la confiança és molt més important que l'edat. A més, té sentit que l'informant 10 hagi contestat que l'edat és un factor *poc* important, ja que en la primera part de l'enquesta havia explicat que tracta de *vós* alguns amics seus, per exemple. Tanmateix, no és estrany que la majoria hagi contestat que l'edat és un factor prou important, perquè, encara que el tractament de *vós* hagi adquirit nous significats per a aquests informants, com el d'afecte, o el de la identitat eivissenca, com s'ha dit més amunt, el tractament de *vós* segueix sent un tractament de cortesia destinat a les persones majors.

Pel que fa al factor del *gènere* de l'interlocutor, en general, és el factor que els informants creuen que té menys importància per a determinar el tractament: pel que fa a

la F1, dos informants van contestar que el gènere no era *gens* important per a determinar el tractament, mentre que els altres dos van contestar que era *poc* important.

En canvi, en les respostes de la F2, destaca com els dos informants homes van ser els únics a contestar que el gènere era *bastant* important per a determinar el tractament, mentre que les dones d'aquesta franja van contestar una d'elles *poc* i l'altra *gens*. L'informant 5, per una banda, va contestar que a una dona sempre tendiria a tractar-la més de *vós* que a un home, ja que potser tendiria a tutejar-lo o, si no el coneix, el tractaria de *vostè*. Per altra banda, l'informant 6 era l'informant que tractava la seva germana de *vós* i els germans homes de *tu*. A més, en les dades de la primera i segona part de l'enquesta, també es reflecteix aquesta lleu tendència a tractar les dones més de *vós* i als homes més de *tu* o de *vostè*.

També, pel que fa a les respostes de la F3, veiem que aquesta és la franja que considera que el gènere és menys important per a determinar el tractament. Concretament, 3 dels 4 informants van contestar que el gènere no era *gens* important i només un va contestar que era *poc* important.

Pel que fa a l'*aparença* de l'interlocutor, és a dir, si per exemple aquesta persona va vestida de manera molt formal, amb roba molt elegant, o per contra, va vestida de manera informal o sembla que no cuida gaire la seva imatge, els informants van contestar respostes molt variades. Els informants de la F1 van contestar cadascun amb una de les respostes possibles (*gens*, *poc*, *bastant* i *molt*). En la mateixa línia, els dos informants homes de la F2 van contestar que l'*aparença* és *bastant* important, mentre que les dues informants dones van contestar que és *poc* important. Els informants de la F3, però, són els que sembla que donen menys importància a l'*aparença*, ja que mentre que les dues informants dones van contestar que l'*aparença* no és *gens* important, l'informant 10 va contestar que ho és *poc* i l'informant 9 és l'únic que se'n desmarca, ja que contestà que l'*aparença* és *molt* important. D'aquesta manera, es podria considerar que els homes de la F2 i F3 mostren una tendència més gran a determinar el tractament segons l'*aparença* de l'interlocutor.

A més, cal afegir que aquesta gran varietat de respostes pel que fa al factor de l'*aparença* potser és conseqüència de les diferències que estableixen els informants entre el tractament de *vós* i el tractament de *vostè*: potser sí que alguns informants tendrien a tractar de *vostè* una persona vestida de manera molt formal, però, per a tractar una persona de *vós*, en general, es tenen molt més en compte altres aspectes, com la confiança o l'afecte cap a aquesta persona, o si la consideren part de la comunitat.

Pel que fa al *context* en què es produeix l'acte de parla, veiem que la gran majoria considera que aquest és un factor *bastant* important per a determinar la tria de tractaments. Més concretament, 9 dels 12 informants van contestar *bastant*, mentre que només 3 informants, un de cada franja d'edat, consideren que el context és *poc* important. Així doncs, la situació en què se sol tractar una persona o la situació en què es coneix una persona per primera vegada sembla que pot determinar, en gran mesura, quin tractament utilitzen els informants.

Per últim, la *confiança* és el factor que els informants consideren que és el més important per a determinar quin tractament utilitzarien amb una persona: 9 dels 12 informants van contestar que la confiança és un factor *molt* important, i la resta va contestar que és *bastant* important. Així doncs, la majoria d'informants relacionava la manca de confiança amb una persona amb el fet de tractar-la de *vostè* i, per contra, diversos parlants creien que havien de tenir un cert grau de confiança amb una persona per a tractar-la de *vós* i no de *tu*. És a dir, per a diversos informants, els tractaments de *vós* i de *vostè* poden arribar a mostrar dos graus de distanciament totalment oposats. Tot i així, destaca que els informants que van contestar *bastant* a aquesta pregunta, posaven prou èmfasi en què, sovint, tractar de *tu* una persona no significava necessàriament tenir menys confiança amb ella, encara que la majoria de parlants sí que relaciona el tractament de *vós* amb un mínim grau de confiança.

4.4. Percepció sobre els usos dels tractaments

En aquesta darrera part de l'enquesta, es van fer diverses preguntes basades en la percepció dels informants dels usos dels tractaments i la seva opinió sobre qüestions relacionades amb aquest tema.

Primerament, es va preguntar als informants com percebien el sistema de tractaments. Per a fer-ho, se'ls va preguntar quin tractament (*tu*, *vós* o *vostè*) expressa el major distanciament amb l'interlocutor i quin, el que menys. A partir de les seves respostes, se'ls feia confirmar l'ordre del sistema que percebien. Aquesta pregunta era un dels punts més interessants del treball, ja que, encara que la resposta podia ser més o menys evident, tenint en compte les contestacions dels altres punts de l'enquesta, ens serveix per a confirmar una de les hipòtesis del treball: 9 dels 12 informants consideren que el sistema de tractaments és *tu-vós-vostè*. És a dir, la gran majoria dels enquestats mantenen el sistema tradicional de tractaments que descrivia Coromines (1971).

Ara bé, el que resulta més destacable, és que absolutament cap informant considera que el sistema de tractaments és *tu-vostè-vós*, com diverses obres suggereixen, d'alguna manera, que és la tendència que segurament s'expandirà o que és, realment, un fet, en algunes àrees del domini lingüístic pel que fa a la llengua oral (Badia i Margarit 1994, Bassols 2001, Colomina 2002, GIEC 2016). En canvi, 3 dels informants van contestar amb altres sistemes.

Per una part, la informant 12, de la F3, considera que el sistema de tractaments és *tu=vós-vostè*, ja que considera que el tractament de *vós* pot expressar la mateixa proximitat que el tractament de *tu*. Aquesta informant explicà que pot tenir una relació igual de pròxima amb les persones que tracta de *tu* i de *vós*, encara que el tractament de *vós*, per una banda, li pot evocar una certa “tendresa” o “sentiment” cap a aquella persona, i per altra banda, també l'utilitzaria cap a persones amb les quals no hi té tanta confiança, però mereixen un cert respecte. És a dir, potser el tractament de *vós* s'ha convertit en un tractament equiparable al de *tu* en alguns casos. Tot i així, també sembla que ha guanyat terreny al tractament de *vostè*, sobretot per a la franja més jove, en què hi trobem informants que no tracten de *vostè* a absolutament ningú, però sí que fan servir el tractament de *vós*.

Per altra part, dos informants més, concretament l'informant 5, de la F2, i l'informant 10, de la F3, consideren que el sistema de tractaments no és cap de les opcions vistes fins ara, sinó *vós-tu-vostè*. Aquests dos informants pensen que el tractament de *vós* és el que expressa menys distanciament entre els interlocutors i, en canvi, el tractament de *vostè*, com tots els altres informants, pensen que és el que expressa més distanciament. Aquesta percepció evidencia aquest significat afectuós que els informants consideren que té el tractament de *vós*, encara que no és estrany que la majoria d'informants hagi optat pel sistema *tu-vós-vostè*, per dues raons:

- primer, perquè el tractament de *vós* se segueix utilitzant per a persones que els informants consideren que mereixen un cert respecte, encara que no sentin necessàriament una tendresa o afecte més gran cap a ells;
- segon, perquè sembla que el tractament de *tu* s'està imposant en tots els casos, sobretot en el nucli familiar, i segurament això provoca que els usos de *vós* siguin més especials i depenguin de factors diferents, que poden dependre fins i tot de la persona.

Pot semblar contradictori, però, que si per a aquests dos informants el tractament de *vós* expressa menys distanciament que el tractament de *tu*, no el facin servir amb persones

com les seves parelles o els seus fills. Potser, doncs, aquesta proximitat, la lliguen més aviat amb les persones de la seva infantesa o amb un significat que ha adquirit el tractament de *vós*, com a expressió ideologitzada, símbol de les seves identitats i arrels eivissenques.

Posteriorment, es va preguntar als informants quin tractament pensaven que s'utilitzarà més en el futur, si *vós* o *vostè*, i se'ls va demanar que justifiquessin la seva resposta. També es va incloure una tercera opció si consideraven que no ho sabien. Així doncs, tots els informants van contestar que creuen que s'utilitzarà més el tractament de *vostè*, excepte els informants 9 i 10, de la F3, que van contestar que s'utilitzarà més el tractament de *vós*.

Primerament, 7 dels 10 informants que van contestar l'opció de *vostè*, van respondre que creien que la raó, o una de les raons, per les quals s'acabarà utilitzant més el tractament de *vostè* és la influència del castellà. Així mateix, aquests parlants coincideixen amb la idea que explicava Robinson (1980: 635) pel que fa a considerar el tractament de *vostè* com a “més castellà” i, potser, per això també consideren el tractament de *vós* com a expressió lingüística d'identitat eivissenca, com s'ha esmentat més amunt. Les informants 8 i 9, de la F2, van afegir que creuen que es farà servir més *vostè* per la influència del català estàndard que s'ensenya a les escoles o el català central, en què no es fa servir el *vós*. A més, la informant 3, de la F1, va justificar la seva resposta posant èmfasi en la pèrdua de les tradicions i les jerarquies, que ja no es reflecteixen en els usos dels tractaments com s'havia fet tradicionalment en eivissenc.

A més a més, els informants 5 i 6, de la F2, van explicar que pensaven que cada cop es farà servir més *vostè*, perquè consideren que el tractament de *vós* s'utilitza amb persones amb les quals potser tenen més confiança. Per això, per una banda, l'informant 6 creu que en aquests casos s'està imposant el tractament de *tu* i per això creu que el sistema passarà a *tu-vostè*. Per altra banda, l'informant 5, que havia contestat que la seva percepció del sistema de tractaments és *vós-tu-vostè*, va contestar que creia que s'utilitzarà cada cop més *vostè*, perquè el tractament de *vós*, des de la seva perspectiva, és un tractament que expressa un cert afecte i, segons aquest informant, “cada volta mos tornam més com ses màquines, perdem es sentiments”. És a dir, creu que les relacions tendeixen a ser cada cop menys personals. Aquesta idea, doncs, es podria considerar que entra en contradicció amb el que explica la GIEC, que esmenta la tendència actual a adoptar un caràcter més informal en les relacions (2016: 195). Tanmateix, però, no és el

mateix la informalitat en una relació que el sentiment d'afecte que hi pot haver cap a una persona.

També, pel que fa a si aquestes persones consideren que el tractament de *vós* acabarà desapareixent, tots van contestar que *sí* excepte: les informants 3 i 4 que van contestar que *potser*; la informant 8, que va contestar que no ho sabia; i la informant 11, que va contestar que *no*, encara que creu que es farà servir molt menys.

Pel que fa als dos parlants que van contestar que creuen que s'utilitzarà més el tractament de *vós* en el futur, la seva justificació va ser la mateixa: perquè entre els joves que coneixen ningú utilitza el tractament de *vostè*, però sí el tractament de *vós*. A més, els dos parlants creuen que, encara que cada cop s'utilitzarà més el tractament de *vós*, el tractament de *vostè* no desapareixerà, perquè, encara que ells no sentin parlar de *vostè*, sí que creuen que en registres molt formals hi ha gent que fa servir molt aquest tractament.

A continuació, es van preguntar les mateixes qüestions, però pel que fa als tractaments en plural: *valtros* i *vostès*. D'aquestes preguntes, però, no se'n pot extreure una conclusió gaire clara, ja que els informants les van entendre de dues maneres diferents. A més, la majoria van afirmar que realment mai s'havien plantejat que el plural de *vós* és *valtros*, que coincideix amb el plural de *tu*. Per això, dues informants van contestar que no sabien respondre aquesta qüestió.

Pel que fa als informants que sí que van contestar, per una part, 5 dels 12 informants van contestar que creuen que en el futur s'utilitzarà més el tractament de *vostès*, per, bàsicament, les mateixes raons que havien adduït per al cas de *vostè* en singular. A més, 3 dels 5 informants van contestar que creuen que el tractament de *valtros* desapareixerà i la resta va contestar que *no*. Aquestes respostes, però, potser van estar condicionades per la pregunta anterior, ja que els informants van relacionar el tractament de *valtros* amb el tractament de *vós*, que sí que creuen que es troba en retrocés.

Tot i així, per altra part, 5 parlants més van contestar que creuen que cada cop s'utilitzarà més el tractament de *valtros*. És destacable que tots aquests informants, excepte el número 10, van interpretar el tractament de *valtros* com a tractament plural de *tu*, no de *vós*. Així doncs, pel que fa a les seves justificacions, la informant 3 va contestar que creia que es diria cada cop més *valtros*, perquè "pareix que sa gent no té es mateix respecte pes altres que abans", resposta que potser està lligada amb el manteniment de les jerarquies, però també amb la major informalitat en les relacions. La

resta d'informants va contestar que la causa per la qual creuen que es dirà més *valtros* que *vostès* és la major informalitat en les relacions, idea que coincideix amb el que esmenta la GIEC (2016: 195), com s'ha dit més amunt. A més, 3 d'aquests 5 informants van contestar que el tractament de *vostès* no arribarà a desaparèixer, encara que s'utilitzi més *valtros*, mentre que la resta va contestar que no ho sabia o que potser sí.

Després es van preguntar als informants tres qüestions a les quals podien contestar *si*, *no* i *potser*. Primer, es va preguntar si creien que el tractament de *vós* ha retrocedit a favor del tractament de *vostè*.

Per a aquesta primera pregunta, tots els informants de la F1 van contestar que creien que el tractament de *vós* sí que ha retrocedit a favor del tractament de *vostè*, excepte en un cas, que va contestar *potser*. Pel que fa a la F2, dos informants van contestar que *sí*, un va contestar que *no* i l'altra *potser*. En el cas de la F3, totes les respostes van ser negatives, excepte una informant que va contestar *potser*.

Aquestes diferències entre generacions evidencien diverses qüestions. Per començar, veiem que les respostes passen d'un *sí* prou homogeni en la F1, a més variació en la F2 i un *no* gairebé homogeni en la F3. Té sentit que sobretot els informants de la franja més jove hagin contestat que no, ja que cap dels usos de *vós* de la F1 ha passat a *vostè* en la F3. Fins i tot, es poden observar canvis a la inversa. És a dir, relacions en què els informants de la F1 feien servir el tractament de *vostè* han passat a *vós* en la F3. Aquest fenomen, com s'ha dit anteriorment, es veu sobretot en els casos concrets dels *metges*, els *funcionaris de serveis administratius*, les *persones d'un nivell més alt a la feina* i el *mossènyer*. A més, destaca que la majoria d'informants que van contestar que *no* van justificar que no pensaven que el tractament de *vós* hagués retrocedit a favor del de *vostè*, sinó a favor del tractament de *tu*, fenomen que s'observa clarament en l'evolució dels tractaments dins el nucli familiar.

A continuació, es va preguntar si creien que el tractament de *vós* es mantenia més en els pobles que a Vila (Eivissa ciutat). Per a aquest cas, les respostes van ser més homogènies, ja que 10 dels 12 informants van contestar que *sí*. Només van contestar de manera diferent l'informant 6, de la F2, que va contestar *potser* i la informant 11, de la F3, que va contestar negativament, ja que matisava que no només a Vila, sinó que a molts altres pobles d'Eivissa també es mantenia molt menys el tractament de *vós*. Aquest matís és el que també, com ja hem vist, va destacar la informant 12 pel que fa a la seva família paterna, de Sant Miquel, que sí conserven el tractament de *vós*, i la seva família materna, de Santa Eulària, que no l'utilitzen.

En darrer lloc, es preguntava als informants si creien que són habituals els usos asimètrics dels tractaments. És a dir, si pensaven que és freqüent que l'enunciador es tracti l'enunciatari de *vós*, *vostè* o *tu* i l'enunciatari es dirigeixi cap a ell amb un tractament diferent. Així doncs, tots els informants van contestar positivament, excepte dos informants, un de la F2 i una de la F3, que van respondre que *potser*. És curiós que la resposta sigui tan homogènia en totes les franges d'edat, ja que, tenint en compte les respostes aportades, els informants de la F1 sí que mantenen un nombre considerable d'usos asimètrics dels tractaments i a mesura que els informants són més joves sembla que els usos dels tractaments són més simètrics.

5. CONCLUSIONS

Com s'ha explicat al subapartat *1.1. Objectius i hipòtesis*, els objectius d'aquest treball eren tres: analitzar els usos dels tractaments de cortesia de manera oral a Sant Miquel de Balansat, descriure les diferències generacionals que existeixen entre els informants enquestats pel que fa a l'ús dels tractaments de cortesia i descriure les diferències segons el gènere dels informants pel que fa a l'ús dels tractaments de cortesia.

Pel que fa al primer objectiu, sobretot a través de la primera i segona part de l'enquesta, els informants van contestar quins tractaments utilitzen amb diferents persones o Déu i els sants i, a partir de les seves respostes, s'han pogut determinar els diferents usos que fan de cada tractament. Tot i així, els usos varien molt depenent de la franja d'edat. Aquestes diferències es resumeixen a continuació, en la valoració del segon objectiu del treball. Sigui com sigui, per a cadascun dels tres tractaments diferents, se'n poden extreure diverses conclusions generals.

Pel que fa al tractament de *tu*, aquest és el tractament que més utilitzen tots els informants. Resulta destacable com aquest tractament està avançant en gairebé tots els contextos possibles, encara que sobretot s'està imposant dins el nucli familiar. Les jerarquies socials menys marcades en les franges d'edat més joves i la tendència a adoptar un caràcter més informal en les relacions (GIEC, 2016: 195) afavoreixen l'avenç d'aquest tractament. Tot i així, no acaba d'establir-se totalment en alguns contextos a causa de la presència del tractament de *vós*.

El tractament de *vostè*, en canvi, és el tractament que menys utilitzen els informants i les franges d'edat més joves cada cop l'utilitzen menys, fins a arribar al punt que hi ha informants que no el fan servir pràcticament mai. Aquest tractament sol fer-se servir per a dirigir-se a persones que els informants consideren que mereixen un cert respecte, per raons d'edat o posició social, sobretot. Tot i així, el tractament de *vostè* és més freqüent en casos en què els informants s'han de dirigir a persones desconegudes o persones que no consideren com a part de la comunitat (tret d'alguns casos especials, com el mestre o el capellà del poble, que la F1 tracta de *vostè*).

El tractament de *vós* és el segon tractament que utilitzen més els informants enquestats. Per a aquest tractament, resulten destacables els tres significats que pot adquirir per als informants.

Primer, veiem que s'utilitza el tractament de *vós* per a expressar respecte amb persones de més edat, sobretot, fet que encaixa amb els usos descrits en obres com la

GIEC (2016: 195), o la *Gcc* (Colomina, 2002: 568). Tot i així, a través de les respostes obtingudes, s'han analitzat dos significats més que el tractament de *vós* evoca als informants de Sant Miquel. Per una banda, el tractament de *vós* ha adquirit un significat d'afecte o tendresa cap a l'interlocutor. Per això, resulta molt destacable el fet de tractar de *vós* els infants, sobretot quan són molt petits. Per altra banda, també s'ha detectat un altre significat que pot haver adquirit el tractament de *vós*, ja que molts informants l'interpreten com a expressió lingüística de la identitat eivissenca, o fins i tot *miquelera*. La raó d'aquest fet és que els informants consideren que parlar de *vós* és un tret molt característic del seu parlar i per això tendeixen a utilitzar-lo més amb persones que consideren part de la comunitat, sobretot els informants de la F2 i la F3. Aquestes noves reinterpretacions del tractament de *vós* poden ser la causa dels nous usos que han donat les generacions més joves a aquest tractament.

Pel que fa al segon objectiu, és a dir, la descripció de les diferències en els usos dels tractaments segons la franja d'edat, veiem que, així com el tractament de *vós* destacava sobretot dins el nucli familiar a la F1 i la F2, pel que fa a la F3 els usos del *vós* dins el nucli familiar són pràcticament nuls. Tot i així, per a altres persones, sobretot persones que els informants de la F1 tractaven de *vostè*, s'observa que en la F2 es comencen a detectar vacil·lacions sobre quin tractament s'utilitza, i els joves de la F3 acaben optant pel tractament de *vós* de manera majoritària. Dins el nucli familiar, doncs, en la F3 s'ha imposat clarament el tractament de *tu*, però la situació canvia pel que fa a altres tipus de relacions que mantenen els informants fora de la família. Sobretot pel que fa a les categories de *metges*, *funcionaris de serveis administratius*, *persones d'un nivell més alt a la feina* i el *mossènyer*, sembla que en les relacions en les quals predominava el tractament de *vostè* en la F1, en la F2 es pot apreciar un avenç del *tu* i en la F3 els informants van aportar un nombre considerable de respostes amb *vós*. A més, així com els parlants de la F1 solen o solien mantenir uns usos prou asimètrics dels tractaments de *vós* i *vostè*, sembla que a mesura que els informants són més joves, els usos són més simètrics.

Pel que fa al tercer objectiu, la descripció de les diferències segons el gènere dels informants, veiem que, en general, no hi ha variacions gaire importants en comparació amb les diferències que hi ha segons d'edat: destaca la tendència a tractar de *vós* més a les dones que als homes, que se solen tutejar, o es tracten de *vostè*, però sobretot en casos en què són persones desconegudes.

Un cop vists els objectius, també podem determinar si es compleixen o no les hipòtesis que s'han plantejat al començament. Les hipòtesis eren tres: el tractament de *vós* se segueix utilitzant a Eivissa, el sistema tradicional de tractaments *tu-vós-vostè* se segueix mantenint a Eivissa i les generacions més majors utilitzen més el tractament de *vós* que les generacions més joves.

En primer lloc, és evident que es pot afirmar que el tractament de *vós* se segueix utilitzant a Eivissa, almenys pel que fa al poble de Sant Miquel i voltants. En segon lloc, s'ha vist que gairebé tots els informants perceben l'ordre del sistema de tractaments segons el sistema tradicional *tu-vós-vostè*, descrit per Coromines (1971), i cap d'ells percep el sistema *tu-vostè-vós*, que sembla que és la tendència que s'està establint al Principat (Nogué, 2005: 362). En tercer lloc, com s'ha dit més amunt, les generacions més majors utilitzen o utilitzaven més el tractament de *vós* dins del nucli familiar i, actualment, entre els més joves, s'ha imposat el tractament de *tu*. Tot i així, com ja s'ha dit, això no significa necessàriament que els joves utilitzin menys el tractament de *vós*, ja que en casos en què les generacions més majors utilitzaven el tractament de *vostè*, en molts casos de la F3 hi predomina el tractament de *vós*. Així, doncs, la hipòtesi que les generacions més majors utilitzen més el tractament de *vós* que les generacions més joves no acaba de ser certa, ja que sembla que no és que l'utilitzin més, sinó en contextos diferents. Sigui com sigui, també és lògic pensar que, al capdavant, les relacions amb els membres de la família són relacions que solen ser més freqüents que les que s'estableixen amb persones com els metges, els treballadors i funcionaris de la comunitat o el mossènyer del poble. Potser per això, sí que podríem pensar que les generacions més majors parlen més de *vós*.

Per acabar, sembla que el més destacable d'aquest treball són totes les variacions i tots els matisos que s'ha observat que té el tractament de *vós* per als informants, ja que apunten tendències oposades a molts textos publicats durant els darrers anys que tracten la qüestió dels tractaments en altres parts del territori de parla catalana. Aquest treball només se centra en la localitat de Sant Miquel i, realment, aquestes dades no són extrapolables a tot el conjunt de l'illa d'Eivissa. Per això, seria interessant estudiar quines tendències existeixen en els altres punt de l'illa per veure quin és el comportament general. A més, també seria interessant analitzar els usos dels tractaments a la resta de les Illes Balears, atès que és un dels dos grans dialectes en què sí que es conserva el tractament de *vós*, encara que s'estan produint canvis importants que no s'han acabat d'estudiar en profunditat.

BIBLIOGRAFIA

BADIA I MARGARIT, Antoni M. (1994), *Gramàtica catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

BASSOLS, Margarida (2001). *Les claus de la pragmàtica*. Vic: Eumo.

COROMINES, Joan (1971). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor. (Citem per l'ed. 3 1983.)

COLOMINA, Jordi (2002) "Paradigmes flectius de les altres classes nominals". Dins *Gcc*, volum 1, p. 535-582.

Gcc = Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (2002). *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries.

GIEC = Institut d'Estudis Catalans (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

GRANDIA, Mossèn Marian (1901). *Gramàtica etimològica catalana*. Sarrià, Barcelona: Escola Tip. i Llibreria Salesiana.

NOGUÉ, Neus (2005). *Dixi de persona i marcs participatius en català* (Tesi Doctoral). Departament de Filologia Catalana. Universitat de Barcelona.

PAYRATÓ, Lluís (2002). "L'enunciació i la modalitat oracional". Dins *Gcc*, volum 2, p. 1149-1220.

ROBINSON, Joy L. (1980). "Sociolingüística i variació semàntica: els tractaments en català". Dins: *Actes del V Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 620-637.

WHEELER, Max W., Alan YATES i Nicolau DOLS (1999). *Catalan. A comprehensive grammar*. London / New York: Routledge.

ANNEXOS

Annex 1: Enquestes

1. Pensant en la vostra pròpia experiència:

- En un context oral quin tractament utilitzeu o utilitzaríeu amb les persones següents?

	TU	VÓS	VOSTÈ	DEPÈN
Mare				
Pare				
Germans				
Fills				
Oncles				
Ties				
Avis				
Àvies				
Sogres (homes)				
Sogres (dones)				
Cunyats				
Cunyades				
Cosins				
Nebots				
Mestres de primària				
Professors de secundària				
Professors d'estudis superiors				
Companys de classe				
Amics				
Metges				
Funcionaris de serveis administratius				
Dependents, botiguers				
Policia				
Batlle				
Regidors				
Persona del mateix nivell a la feina				
Persona d'un nivell més alt a la feina				
Persona d'un nivell més baix				
Mossènyer				
Déu				
Sants				

Quin tractament utilitzen o creieu que haurien d'utilitzar les següents persones amb vosaltres?

	TU	VÓS	VOSTÈ	DEPÈN
Mare				
Pare				
Germans				
Fills				
Oncles				
Ties				
Avis				
Àvies				
Sogres (homes)				
Sogres (dones)				
Cunyats				
Cunyades				
Cosins				
Nebots				
Mestres de primària				
Professors de secundària				
Professors d'estudis superiors				
Companys de classe				
Amics				
Metges				
Funcionaris de serveis administratius				
Dependents, botiguers				
Policia				
Batlle				
Regidors				
Persona del mateix nivell a la feina				
Persona d'un nivell més alt a la feina				
Persona d'un nivell més baix				
Mossènyer				

- Creieu que hi ha contextos en què canviaríeu de tractament per a dirigir-vos a una mateixa persona? És a dir, hi ha situacions en què a una persona que normalment tutegeu, la tractaríeu de *vós* o de *vostè* o a la inversa, però només momentàniament? (Casos en què, en cas de conflicte, persones que normalment es tutegen, es tracten de *vós* o de *vostè* per a expressar distanciament.)

2. Pensant en contextos hipotètics:

- Quin tractament utilitzaríeu per a adreçar-vos a les següents persones en general?

	TU	VÓS	VOSTÈ	DEPÈN
Infant desconegut				
Jove desconegut				
Adult desconegut				
Ancià desconegut				
Infant que coneixeu				
Jove que coneixeu				
Adult que coneixeu				
Ancià que coneixeu				

- Quin tractament creieu que haurien d'utilitzar en general aquestes persones per a adreçar-vos a vosaltres?

	TU	VÓS	VOSTÈ	DEPÈN
Infant desconegut				
Jove desconegut				
Adult desconegut				
Ancià desconegut				
Infant que coneixeu				
Jove que coneixeu				
Adult que coneixeu				
Ancià que coneixeu				

3. De quina manera els següents factors determinen l'elecció del tractament quan coneixeu una persona?

	GENS	POC	BASTANT	MOLT
Estatus social				
Edat				
Gènere				
Aparença				
Context				
Confiança				

4. Percepció del sistema de tractaments i reflexió personal

- Com percebeu el sistema de tractaments en català segons el distanciament amb l'interlocutor? Quin tractament és el que expressa més distanciament? Quin és el que expressa de menys distanciament? (Confirmar ordre del sistema)

☐	tu-vós-vostè
☐	tu-vostè-vós
☐	Altres?

- Quin tractament trobeu que s'utilitzarà cada vegada més en el futur?

☐	vós
☐	vostè
☐	no ho sé

- (En el cas d'haver contestat *vós* o *vostè*) Per què?
- Creieu que l'altre tractament acabarà desapareixent?
- Quin tractament trobeu que s'utilitzarà cada vegada més en el futur?

☐	valtros
☐	vostès
☐	no ho sé

- (En el cas d'haver contestat *valtros* o *vostès*) Per què?
- Creieu que l'altre tractament acabarà desapareixent?
- Contesteu segons la vostra percepció:

	SÍ	NO	POTSER
El tractament de <i>vós</i> ha retrocedit a favor del tractament de <i>vostè</i>			
El tractament de <i>vós</i> s'utilitza més als pobles que a Vila			
És habitual l'ús asimètric dels tractaments ²			

DADES PERSONALS

DATA DE NAIXEMENT:

GÈNERE:

LLOC DE NAIXEMENT I RESIDÈNCIA:

PROCEDÈNCIA DEL PARE:

PROCEDÈNCIA DE LA MARE:

ESTUDIS:

OCUPACIÓ:

ESTUDIS EN CATALÀ:

² Aquesta pregunta es va formular d'una manera més entenedora en tots els casos, explicant què significa "l'ús asimètric dels tractaments".

Annex 2: Dades dels informants

FRANJA	NÚMERO IDENTIFICATIU	GÈNERE	EDAT	LLOC DE NAIXEMENT I RESIDÈNCIA	PROCEDÈNCIA DEL PARE	PROCEDÈNCIA DE LA MARE	OCUPACIÓ	ESTUDIS	ESTUDIS EN CATALÀ
F1	1	H	84	Sant Miquel, tot i que actualment viu a Vila	Sant Miquel	Sant Joan	Jubilat, anteriorment controlador aeri	Estudis bàsics a l'escola i formació militar	Cap, però ha après a llegir i a escriure en català de manera autodidacta
F1	2	H	81	Sant Miquel	Sant Miquel	Sant Miquel	Agricultor (encara segueix treballant)	Va anar a l'escola dels 7 als 12 anys	Cap
F1	3	D	84	Sant Miquel, però va néixer a Sant Joan	Sant Joan	Sant Joan	Jubilada, es dedicava a la pagesia	Va anar un any i mig a l'escola	Cap
F1	4	D	79	Sant Miquel	Sant Miquel	Sant Joan	Jubilada, sempre s'ha encarregat de les feines de la casa	Estudis primaris a l'escola	Cap
F2	5	H	53	Sant Miquel	Sant Miquel	Sant Miquel	Cambrer	Fins a EGB	1 any com a assignatura a l'institut
F2	6	H	50	Sant Miquel	Sant Miquel	Sant Miquel	Comercial	Té un grau de formació professional	5 anys com a assignatura a l'institut i al grau

FRANJA	NÚMERO IDENTIFICATIU	GÈNERE	EDAT	LLOC DE NAIXEMENT I RESIDÈNCIA	PROCEDÈNCIA DEL PARE	PROCEDÈNCIA DE LA MARE	OCUPACIÓ	ESTUDIS	ESTUDIS EN CATALÀ
F2	7	D	54	Sant Miquel	Sant Miquel	Sant Miquel	Comerç	Fins a Batxillerat	2 anys com a assignatura a l'institut
F2	8	D	46	Sant Miquel	Sant Miquel	Sant Miquel	Responsable a un estanc i també ha treballat com a actriu	Fins a Batxillerat	A partir dels 7 anys com a assignatura de llengua i literatura
F3	9	H	23	Sant Miquel, però va néixer a Santa Gertrudis	Santa Gertrudis	Sant Miquel	Taxista	Grau mitjà d'hostaleria	Tota l'educació rebuda
F3	10	H	22	Sant Miquel	Xarraca, Sant Joan	Sant Miquel	Treballa en una empresa de camions	Grau mitjà de mecànica naval	Tota l'educació rebuda
F3	11	D	22	Sant Miquel	Jesús	Sant Miquel	Comercial	Grau en Comerç Internacional i Finances	Tota l'educació fins als 18 anys i la meitat del grau
F3	12	D	21	Sant Miquel	Sant Miquel	Santa Eulària	Estudiant	Grau en Dret	Tota l'educació fins als 18 anys

Annex 3: Respostes de les enquestes

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Quin tractament utilitzen amb				
Mare	depèn (tu i vós)	vós	vós	vós
Pare	depèn (tu i vós)	vós	vós	vós
Germans	tu	tu	tu	tu
Fills	tu	tu	tu (a vegades de vós)	tu
Oncles	depèn (tu i vós)	vós	depèn (tu i vós)	vós
Ties	vós	vós	depèn (tu i vós)	vós
Avis	vós	vós	vós	vós
Àvies	vós	vós	vós	vós
Sogres (homes)	depèn (tu i vós)	vós	vós*	vós
Sogres (dones)	depèn (tu i vós)	vós	vós	vós
Cunyats	tu	tu	tu	tu
Cunyades	tu	tu	vós	tu
Cosins	tu	depèn (tu i vós)	tu	tu
Nebots	tu	tu i vós quan eren petits	depèn (tu i vós)	tu
Mestres de primària	vostè	vostè	vostè	vostè
Professors de secundària	vostè*	vostè*	vostè*	vostè*
Professors d'estudis superiors	vostè*	vostè*	vostè*	vostè*
Companys de classe	tu	tu	tu	tu
Amics	tu	tu	depèn (tu i vós)	tu
Metges	depèn (tu i vostè)	vostè	vostè	vostè
Funcionaris de serveis administratius	depèn (tu i vostè)	vostè	vós	tu
Dependents, botiguers	vós	depèn (tu, vós i vostè)	depèn (tu i vós)	tu
Polícia	vostè	vostè	tu	depèn (tu i vostè)
Batlle	vós	depèn (tu i vostè)	vós	tu
Regidors	vós	depèn (tu i vostè)	vós	tu
Persona del mateix nivell a la feina	tu	tu	depèn (tu i vós)	tu
Persona d'un nivell més alt a la feina	vostè	vostè	vós	depèn (vós i vostè)*
Persona d'un nivell més baix	tu	tu	tu	tu
Mossènyer	vostè	vostè	vostè	vostè
Déu	depèn (tu i vós)	vós	vós	vós
Sants	vós*	vós	vós	vós

Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Quin tractament utilitzen amb				
Mare	vós	vós	tu	tu
Pare	vós	vós	tu	tu (a vegades vós)
Germans	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	tu	tu
Fills	tu	tu	depèn (tu i vós)*	tu (quan era un nadó vós)
Oncles	vós	depèn (tu i vós)	vós	vós
Ties	vós	vós	vós	vós
Avis	vós*	vós	vós	vós
Àvies	vós	vós	vós	vós
Sogres (homes)	vós*	vós	vós*	depèn (tu i vós)*
Sogres (dones)	vós	vós	vós	depèn (tu i vós)*
Cunyats	tu	tu	tu	tu
Cunyades	tu	tu	tu	tu
Cosins	tu	tu	tu	depèn (tu i vós)
Nebots	tu	tu	tu (però vós fins els 2 anys)	tu
Mestres de primària	vostè	depèn (vós i vostè)	vós*	tu
Professors de secundària	vós	tu	depèn (tu i vostè)	tu
Professors d'estudis superiors	depèn (tu i vostè)*	tu	depèn (tu i vostè)*	depèn (tu, vós i vostè)
Companys de classe	depèn (tu i vós)	tu	tu	tu
Amics	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)
Metges	tu	tu	vostè	vós
Funcionaris de serveis administratius	tu	depèn (vós i vostè)	depèn (tu i vós)	depèn (vós i vostè)
Dependents, botiguers	tu	tu	tu	vós
Policia	vostè	vostè	vostè	vostè
Batlle	tu	tu	tu	vós
Regidors	tu	tu	tu *	tu
Persona del mateix nivell a la feina	tu	tu	tu	tu
Persona d'un nivell més alt a la feina	tu	tu	tu	tu
Persona d'un nivell més baix	tu	tu	depèn (sobretot tu)	tu
Mossènyer	vós	depèn (tu i vostè)	vostè	vós
Déu	vós	tu	depèn (tu i vós)*	vós
Sants	tu *	tu	vós*	vós

Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Quin tractament utilitzen amb				
Mare	tu	tu	tu	tu
Pare	tu	tu	tu	tu
Germans	tu	vós	tu *	tu
Fills	tu *	depèn (tu i vós)*	tu *	tu *
Oncles	tu	tu	tu	vós
Ties	tu	tu	tu	vós
Avis	tu	vós	vostè*	vós
Àvies	tu	tu	vostè*	vós
Sogres (homes)	tu	tu	vós*	vós
Sogres (dones)	tu	tu	vós*	vós
Cunyats	tu	tu*	tu	tu
Cunyades	tu	tu*	tu	tu
Cosins	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Nebots	tu	tu*	tu*	tu*
Mestres de primària	tu	tu	tu	depèn (tu i vós)
Professors de secundària	vós	vós	tu	depèn (tu i vós)
Professors d'estudis superiors	vós	tu	depèn (sobretot vostè)	depèn (vós i vostè)*
Companys de classe	tu	depèn (tu i vós)	tu	tu
Amics	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Metges	vós	vós	tu	vós
Funcionaris de serveis administratius	vós	vós	depèn (sobretot vostè)	vós
Dependents, botiguers	depèn (tu i vós)	tu	tu	vós
Policia	vós	tu	vostè	vostè
Batlle	vós	vós	depèn (tu i vostè)	vós
Regidors	vós	depèn (tu i vós)	vostè	vós
Persona del mateix nivell a la feina	vós	vós*	tu	tu
Persona d'un nivell més alt a la feina	vós	depèn (tu i vós)	tu	vós
Persona d'un nivell més baix	vós	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Mossènyer	depèn (tu i vós)	vós	vós	vós
Déu	vós	tu *	vostè	vós
Sants	vós	tu *	vostè*	vós*

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Tractament que utilitzen amb ells				
Mare	tu	vós	vós	tu
Pare	tu	vós	vós	tu
Germans	tu	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	tu
Fills	tu	depèn (tu i vós)	vós	tu
Oncles	tu	vós	vós	depèn (tu i vós)
Ties	tu	vós	vós	depèn (tu i vós)
Avis	tu	vós	vós*	vós
Àvies	vós	vós	vós	vós
Sogres (homes)	tu	vós	vós*	vós
Sogres (dones)	tu	vós	vós	vós
Cunyats	tu	tu	tu	tu
Cunyades	tu	tu	vós	tu
Cosins	tu	depèn (tu i vós)	tu	tu
Nebots	vós	depèn (tu i vós)	vós	tu
Mestres de primària	tu	tu	tu	tu
Professors de secundària	tu *	tu *	vós*	tu *
Professors d'estudis superiors	vostè*	tu *	vós*	tu *
Companys de classe	tu	tu	tu	tu
Amics	tu	tu	depèn (tu i vós)	tu
Metges	depèn (tu, vós i vostè)	vostè	vostè	tu
Funcionaris de serveis administratius	depèn (tu i vostè)	vostè	vós	tu
Dependents, botiguers	depèn (tu i vostè)	depèn (tu, vós i vostè)	tu	tu
Policia	vostè*	vostè	vós*	vostè
Batlle	tu	depèn (tu i vostè)	vós	tu
Regidors	depèn (tu i vostè)*	vostè	vós	tu
Persona del mateix nivell a la feina	tu	tu	vós	tu
Persona d'un nivell més alt a la feina	depèn (tu i vostè)	depèn (vostè sobretot)	vós	tu
Persona d'un nivell més baix	tu	tu	vós	tu
Mossènyer	tu	vostè	vós	tu

Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Tractament que utilitzen amb ells				
Mare	vós	tu	tu	tu
Pare	tu	vós	tu	tu
Germans	tu	tu	tu	tu
Fills	tu	tu	tu *	tu
Oncles	vós	tu	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)
Ties	vós	tu	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)
Avis	vós	tu	vós	vós
Àvies	vós	depèn (tu i vós)	vós	vós
Sogres (homes)	tu *	tu	tu *	tu
Sogres (dones)	tu *	vós	tu *	tu
Cunyats	tu	tu	tu	tu
Cunyades	tu	tu	tu	tu
Cosins	tu	tu	tu	tu
Nebots	tu	tu	tu	tu
Mestres de primària	tu	tu	tu	tu
Professors de secundària	tu	tu	tu	tu
Professors d'estudis superiors	tu *	tu	tu *	tu
Companys de classe	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)	tu
Amics	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)
Metges	tu	tu	tu	tu
Funcionaris de serveis administratius	vostè	depèn (tu i vostè)	tu	depèn (tu i vostè)
Dependents, botiguers	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Policia	vostè	vostè	vostè	vostè*
Batlle	tu	tu	tu	tu
Regidors	tu	tu	depèn (tu i vostè)	tu
Persona del mateix nivell a la feina	tu	tu	tu	tu
Persona d'un nivell més alt a la feina	tu	tu	tu	tu
Persona d'un nivell més baix	tu	tu	tu	tu
Mossènyer	vós	tu	vós	tu

Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Tractament que utilitzen amb ells				
Mare	tu	tu	tu	tu
Pare	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Germans	tu	vós	tu *	tu
Fills	tu *	tu *	tu *	tu *
Oncles	tu	depèn (tu i vós)	tu	vós
Ties	tu	tu	tu	depèn (tu i vós)
Avis	tu	depèn (tu i vós)	vós*	vós
Àvies	tu	tu	vós*	vós
Sogres (homes)	tu	tu	tu	vós
Sogres (dones)	tu	tu	tu	vós
Cunyats	tu	tu	tu	tu
Cunyades	tu	tu *	tu	tu
Cosins	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Nebots	tu	tu*	tu *	tu *
Mestres de primària	vós	tu	tu	depèn (tu i vós)
Professors de secundària	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	tu	tu
Professors d'estudis superiors	vós	tu	vostè	vostè
Companys de classe	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (tu i vós)
Amics	tu	vós	tu	vós
Metges	vostè	tu	tu	vós
Funcionaris de serveis administratius	vostè	depèn (tu i vós)	tu	vós
Dependents, botiguers	vós	tu	tu	vós
Policia	depèn (vós i vostè)	tu	vostè	vostè
Batlle	vostè	depèn (tu i vós)	tu	vós
Regidors	vós	tu	depèn (tu i vostè)	vós
Persona del mateix nivell a la feina	vós	vós*	tu	tu
Persona d'un nivell més alt a la feina	vós	tu	tu	tu
Persona d'un nivell més baix	vós	tu	tu	tu *
Mossènyer	depèn (tu i vós)	tu	vós	vós

- Creieu que hi ha contextos en què canviàreu de tractament per a dirigir-vos a una mateixa persona? És a dir, hi ha situacions en què a una persona que normalment tutegeu, la tractàreu de *vós* o de *vostè* o a la inversa, però només momentàniament? (Casos en què, en cas de conflicte, persones que normalment es tutegen, es tracten de *vós* o de *vostè* per a expressar distanciament.)

F1 (75-85)

1: “Sí, ha set recíproc. Gent que em tractava de tu que per una diferència de criteris o per una discussió *de repent* m’ha començat a tractar de *vostè* i jo a ells.”

“Si és una broma, a vegades un recorda per sa broma es *vós*. «No sigueu empenyo! No vengueu ara amb aquestes! No sigueu tan pinxo!» Una cosa d’aqueixes així, aqueixes expressions, però són excepcions... «No em pensava fosseu tan ase!» Amb ironia, sense agressivitat, però amb ironia.”

2: No.

3: No.

4: “No, ho crec. [...] Quan un s’enfada i diu *vós*, no pareix que estigueu tan nic, com: «Tu sabràs!» o «Vós sabreu!». Quan tractes de *tu* pareix que s’enfado és més gros.”

F2 (45-55)

5: No.

6: “A vegades, per exemple amb so mossènyer, segons amb qui estàs, intentes un poc mantenir ses distàncies...” (si estàs en un ambient de més formalitat)

“Per exemple a sa feina, si un client intenta prendre’t es pel, segons com, entraràs de *tu* i canvies a *vostè*...”

7: No.

8: No.

F3 (20-30)

9: No.

10: “Sí, jo crec que sí. Normalment lo de *vós* és sempre pes *enfados* i per coses per manar... «Vós, anau a fer això!» [...] Lo des *enfados*, jo que sé: “Von podeu anar a la merda”... [...] Se m’amolla no sé, sa pagesia... També hi ha persones que els hi parl de *vós* i també els hi dic de *tu* quan m’he enfadat o per manar una cosa o dir una cosa...”

11: “Si és per una brometa puc canviar momentàniament de *vostè* a tu...”

12: “Sí, sobretot per frases, quan m’enfad, o inclús també per fer sa broma és quan més se sol recórrer *an* es *vós* entre eivissencs. [...] Amb es meus germans parlem de *vós*, però a voltes, per sa broma o sa tonteria... Com ses frases més pageses o que al final per naltros ja són com dites... Com frases fetes... Són de *vós*... «Venga, anau-von a pasturar!”

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Quin tractament utilitzarien amb				
Infant desconegut	tu	vós	vós	tu
Jove desconegut	tu	vós	tu	tu
Adult desconegut	depèn (tu i vostè)	depèn (vós i vostè)	tu	vós
Ancià desconegut	depèn (tu i vós)	vós	vós	vós
Infant conegut	tu	depèn (tu i vós)	vós	tu
Jove conegut	tu	tu	tu	tu
Adult conegut	depèn (tu i vostè)	tu	vós	tu
Ancià conegut	depèn (tu i vós)	tu	tu	depèn (sobretot tu)
Tractament utilitzarien amb ells				
Infant desconegut	depèn (vós i vostè)	vós	depèn (tu i vós)	tu
Jove desconegut	depèn (tu , vós i vostè)	depèn (vós i vostè)	depèn (tu i vós)	tu
Adult desconegut	depèn (sobretot tu)	depèn (vós i vostè)	vós	tu
Ancià desconegut	tu	depèn (vós i vostè)	vós	depèn (vós i vostè)
Infant conegut	depèn (tu , vós i vostè)	tu	depèn (tu i vós)	tu
Jove conegut	depèn (tu , vós i vostè)	tu	depèn (tu i vós)	tu
Adult conegut	tu	depèn (tu i vostè)	vós	depèn (vós i vostè)
Ancià conegut	tu	tu	vós	tu

Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Quin tractament utilitzar				
Infant desconegut	tu	tu	vós	tu
Jove desconegut	tu	tu	tu	tu
Adult desconegut	vostè	vostè	tu	tu
Ancià desconegut	vostè	vostè	depèn (vós i vostè)	vós
Infant conegut	tu	tu	vós	tu
Jove conegut	tu	tu	tu	tu
Adult conegut	depèn (tu i vós)	tu	tu	tu
Ancià conegut	vós	vós	vós	depèn (tu i vós)
Tractament utilitzar amb ells				
Infant desconegut	tu	tu	tu	tu
Jove desconegut	tu	tu	tu	tu
Adult desconegut	tu	tu	tu	tu
Ancià desconegut	tu	vós	vós	vós
Infant conegut	tu	tu	tu	tu
Jove conegut	tu	tu	tu	tu
Adult conegut	vós	tu	tu	tu
Ancià conegut	vós	vós	vós	depèn (tu i vós)

Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Quin tractament utilitzar				
Infant desconegut	vós	tu	tu	tu
Jove desconegut	vós	tu	tu	vós
Adult desconegut	vostè	tu	vós	vós
Ancià desconegut	vostè	vós	vós	vós
Infant conegut	tu	tu	tu	tu
Jove conegut	tu	tu	tu	depèn (tu i vós)
Adult conegut	vós	tu	tu	vós
Ancià conegut	vostè	vós	depèn (tu i vostè)	vós
Tractament utilitzar amb ells				
Infant desconegut	tu	tu	tu	tu
Jove desconegut	tu	tu	tu	tu
Adult desconegut	depèn (vós i vostè)	tu	vós	depèn (tu i vós)
Ancià desconegut	depèn (vós i vostè)	tu	vós	vós
Infant conegut	tu	tu	tu	tu
Jove conegut	tu	depèn (tu i vós)	tu	depèn (vós i sobretot tu)
Adult conegut	depèn (tu i vós)	tu	tu	vós
Ancià conegut	depèn (tu i vós)	depèn (tu i vós)	vós	vós

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Importància factors determinar tractament				
Estatus social	bastant	bastant	molt	bastant
Edat	bastant	bastant	molt	poc
Gènere	gens	poc	poc	gens
Aparença	poc	bastant	molt	gens
Context	bastant	bastant	poc	bastant
Confiança	bastant	bastant	molt	molt
Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Importància factors determinar tractament				
Estatus social	bastant	molt	poc	poc
Edat	molt	bastant	molt	bastant
Gènere	bastant	bastant	poc	gens
Aparença	bastant	bastant	poc	poc
Context	bastant	bastant	bastant	poc
Confiança	molt	molt	molt	bastant
Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Importància factors determinar tractament				
Estatus social	molt	poc	poc	bastant
Edat	molt	poc	bastant	molt
Gènere	gens	poc	gens	gens
Aparença	molt	poc	gens	gens
Context	bastant	poc	bastant	bastant
Confiança	molt	molt	molt	molt

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Percepció del sistema de tractaments	tu-vós-vostè	tu-vós-vostè	tu-vós-vostè	tu-vós-vostè
Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Percepció del sistema de tractaments	vós-tu-vostè	tu-vós-vostè	tu-vós-vostè	tu-vós-vostè
Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Percepció del sistema de tractaments	tu-vós-vostè	vós-tu-vostè	tu-vós-vostè	tu=vós-vostè

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Vós / vostè				
Quin s'utilitzarà més en el futur?	vostè	vostè	vostè	vostè
L'altre acabarà desapareixent?	sí	sí	potser	potser
Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Vós / vostè				
Quin s'utilitzarà més en el futur?	vostè	vostè	vostè	vostè
L'altre acabarà desapareixent?	sí	sí	sí	no ho sé
Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Vós / vostè				
Quin s'utilitzarà més en el futur?	vós	vós	vostè	vostè
L'altre acabarà desapareixent?	no	no	no	sí

- (En el cas d'haver contestat *vós* o *vostè*) Per què?

F1 (75-85)

1: "Per sa influència de sa llengua castellana i s'escola durant els anys en què no es podia estudiar en català."

"Es *vós* crec que és un tractament més antic, que no m'agradaria que es perdés, i en canvi, *vostè* i *usted*, castellà-català, s'està imposant de mala manera, vaja, que no volta de full, això. [...]"

2: "*Vós* ve de s'eivissenc i *vostè* ve des castellà, *usted*. [...] Hi ha més castellà que eivissenc..."

3: "Perquè ara pareix que tot lo que havíem passat es renuncia molt [...] És que llavors [...] es pes més vells, tractar-los de *vós* sobretot i ajudar-los a aixecar i tot aquest respecte mos feien guardar. [...] Aquestes tradicions, això s'ha perdut molt molt. Es *güelos* eren superiors *an* es papàs, els hi havíem de guardar aquest respecte en tot. [...] Jo, per jo que es dirà més *vostè* en s'època que veig ara, perquè dins sa família es veu. Ja es parla més es castellà, ja s'oblida més s'eivissenc, ja es boixos pugen ja parlant en castellà a s'escola, ja tampoc es pares els ensenyen a dir de *vós*. Perquè ara es pares també diuen *tu an* es boixos i llavors també normalment es pareix deien *vós an* es infants."

4: "Perquè *vostè* és un poc castellanitzat. [...] *Usted, vostè*..."

F2 (45-55)

5: "*Vós* només es diu aquí [...] Anam a que tot siga *tu* i *vostè*. Cap a *tratos menos* personals i *vós* és més personal i més d'aquí... Cada volta mos

tornam més com ses màquines, perdem es sentiments. I també, tractar de *vós*, quan estàs en públic pareix que queda *hasta* malament... Pareix que parlar de *vós* ja no queda bé, pareix que et miren com si..."

6: "*Vós* és més a nivell familiar o entre vesins, en confiança... Possiblement es vagi perdent o degradant, que es faci servir poc... A nivell familiar es va tirant a *tu* i hi ha *tu* i *vostè*, que són es dos extrems..."

7: "Cada vegada hi ha *menos* parelles que siguen es dos eivissencs... Jo trob que lo des *vós* és una cosa molt eivissenca... [...] Lo de *vostè* ho trob una cosa més castellana i potser també més catalana. Jo no he anat tant a escola en català, però veig que es al·lots que ara van a s'escola fan un català més barceloní que no eivissenc... [...] Inclús hi ha gent que em diuen «Encara em tractau de *vós*?»... Se sorprenden..."

8: "Perquè ses coses així més antigues i eivissenques, jo tenc sa sensació que moltes es perden amb so català central... Que està bé que no es perd sa llengua, però moltes coses d'aqueixes tan polidetes nostres..."

F3 (20-30)

9: "No ho sé... Jo sent més sa paraula de *vós*..."

10: "Perquè *vostè* jo no ho sentit dir per aquí. Bé, ho he sentit alguna volta, però sent més es *vós* que *vostè*... [...] Jo crec que a Sant Miquel, ses noves generacions parlen més de *vós* que de *vostè*."

11: "Perquè consider que es *vós* es molt eivissenc i s'acabarà perdent... Si mos està costant trobar gent d'entre 20 i 30 anys que siguen des dos pares eivissencs, sent que sa gent ho deixarà d'utilitzar. Jo ho utilitz poquíssim, de fet. Crec que s'utilitzarà més *vostè* per sa simple traducció des castellà..."

Perquè sa traducció literal supòs que és *vostè* i no *vós*, així que crec que serà es simple fet de deixar-ho d'utilitzar... [...] Desaparèixer segurament no. Jo crec que sempre s'utilitzarà, al final sempre hi ha gent jove que ho utilitza, però molt menys. Desaparèixer crec que igual no, però sí utilitzar-ho molt *menos*.”

12: “Perquè jo ho veig amb sa meves dos bandes de sa família: a Sant Miquel es conserva bastant més que a Santa Eulària. [...] És trist... [...] Al

final sempre tendrem una cama a Sant Miquel, però mos anam moguent i et deixes introduir per tantes coses externes arriba un punt que sa teva cama ja la perds, perds es punt de referència... [...] Jo crec que es problema més important és que a ses guarderies i això es parla en castellà i ses noves generacions d'eivissencs des de petits ja estan parlant en castellà com a llengua conductora...”

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
Valtros / vostès				
Quin s'utilitzarà més en el futur?	vostès	vostès	valtros	no ho sé
L'altre acabarà desapareixent?	sí	no	potser	no ho sé
Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
Valtros / vostès				
Quin s'utilitzarà més en el futur?	vostès	valtros	valtros	no ho sé
L'altre acabarà desapareixent?	sí	no	no	no ho sé
Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
Valtros / vostès				
Quin s'utilitzarà més en el futur?	valtros	valtros	vostès	vostès
L'altre acabarà desapareixent?	no ho sé	no	no	sí

- (En el cas d'haver contestat *valtros* o *vostès*) Per què?

F1 (75-85)

1: "Perquè es mitjans de comunicació estan escrits en castellà, hi ha una immigració fortíssima, tant de peninsulars castellanoparlants, com de l'estranger, i encara que a s'escola ensenyin català, no l'empren..."

2: "Perquè persones que coneixes poc sempre *els hi* diràs de *vostès*."

3: "Pareix que sa gent no té es mateix respecte pes altres que abans..."

4: "No ho sé."

F2 (45-55)

5: "*Vostès* és respecte, pareix que és més educat... Cada vegada es cercles d'amics són més petits i tractes amb gent que no coneixes i *vostès* és sa millor manera de dirigir-te cap a ells."

6: "Normalment tractes més amb amics i grups i això que no amb segons amb quines entitats o persones."

7: "Sa gent cada vegada és més propera. Sa gent jove, molt poca gent tracta de *vostè*... Això era una cosa a vegades a sa feina ho dèiem, dic «Escolta, que quan coneixes una persona... » A naltros mos havien educat així, però jo no veig ara sa gent jove, que tenguí 20 o 30 anys, que parli gaire de *vostè*..."

8: "No ho sé."

F3 (20-30)

9: "Perquè *valtros* és més de *tu*... Més col·loquial..."

10: "Perquè jo parl de *vós* i dic *valtros*, no *vostès*... *Valtros*, jo sempre dic *valtros*..."

11: "Jo ho utilitz... Si hi ha un cert respecte, jo crec que *vostès*."

12: "Perquè per jo es *valtros* és *algo* no tant de respecte, perquè l'ús bastant sovent i si crec que això es perd mos quedarem amb es *vostès*, com es *vós*."

Franja d'edat	F1 (75-85)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	1	2	3	4
<i>Vós</i> ha retrocedit a favor de <i>vostè</i>	sí	potser	sí	sí
<i>Vós</i> s'utilitza més als pobles que a Vila	sí	sí	sí	sí
És habitual l'ús asimètric de <i>vós</i> o <i>vostè</i>	sí	sí	sí	potser
Franja d'edat	F2 (45-55)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	5	6	7	8
<i>Vós</i> ha retrocedit a favor de <i>vostè</i>	sí	no	sí	potser
<i>Vós</i> s'utilitza més als pobles que a Vila	sí	potser	sí	sí
És habitual l'ús asimètric de <i>vós</i> o <i>vostè</i>	sí	sí	sí	sí
Franja d'edat	F3 (20-30)			
Gènere	H		D	
Número identificatiu	9	10	11	12
<i>Vós</i> ha retrocedit a favor de <i>vostè</i>	no	no	potser	no
<i>Vós</i> s'utilitza més als pobles que a Vila	sí	sí	no	sí
És habitual l'ús asimètric de <i>vós</i> o <i>vostè</i>	sí	sí	sí	potser